

Voettocht Salerno - Maratea - Basilicata Coast to Coast - Via Appia
 Inspiratie: Cristo si e fermato a Eboli van auteur: Carlo Levi

Tocht Salerno - Brindisi

Terie Leijds 2017

INHOUDSOPGAVE:

Pagina:

3	Inleiding: Lentevirus
11	Licinella
20	Licusati
30	Lauria
39	Viggiano
49	Craco Peschiera
60	Masafra
71	Overnachtingen

Lente Virus

Voorjaar 2017; de lentezon schijnt, de bloesem ontluikt, de vogels broeden en bij mij.....broeit het zwerfvirus.

De napret van de vorige tocht, de Via Lusitana in Portugal, ebt langzaam weg. Verslagen van andere pelgrims- en wandeltochten werken als magneten.

Ik wil even luchten, even eruit, even ontsnappen aan het leven van;

“Oh wat hebben we het toch goed.”

De tochten gaan gepaard met een sobere manier van leven, onderweg zijn de keuzes beperkt.

De onvoorspelbaarheid en wisselvalligheid van voor en tijdens de tocht heb ik leren accepteren, hoewel dit tevoren soms een lichte sensationele rilling veroorzaakt.

Thuis kan ik dagelijks verantwoord kiezen uit een rijk en gevarieerd aanbod. Onderweg is alles zoals het is en dat ervaar ik ook als prima.

Mijn vrouw is niet blij met mijn uitbraakpogingen.

Ze ziet thuis op tegen de eenzaamheid, stilte en voelt zich niet veilig alleen thuis. Dit dempt het plezier.

Napels, het startpunt van mijn tocht is een stad waar het donkere imago van de Maffia aan kleeft. Eerder in 2007 liep ik van Rome naar Bari. Ruimschoots voor Napels werd ik al gewaarschuwd voor de gevaren van deze stad.

Novella, een Italiaanse vrouw uit het dorp Scauri langs de Tyrreense kust, bij wie ik gastvrij onderdak kreeg, waarschuwde me en zei:

Loop niet via Mondragone(richting Napels). Mondragone staat voor criminaliteit, drugs, alcoholmisbruik, prostitutie en diefstal. De vriendin van Novella raadt me aan een alternatieve route te lopen, via Fassano, Cupa, Sessa-Aurunca, Cascano tot Capua.

De vorige tochten ben ik vertrouwd geraakt met de mentaliteit in Zuid Italië.

De waarschuwingen voor de stad Napels heb ik wel onthouden.

Voor de komende tocht in 2017 heb ik een alternatieve route in het Zuiden van Italië bedacht.

Tijdens de voorbereiding is mijn hobbykamer een grote chaos.

De chaos belandt ordentelijk in de rugzak. Alle zakjes hebben een vaste plek en tegenstribbelende voorwerpen worden gesmoord door het aantrekken van de rugzak banden.

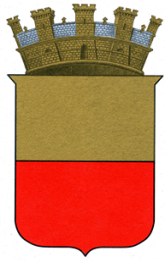
Op Schiphol vind ik 's nachts een slaapplekje onder trappen op de begane grond.

Wachtende passagiers slapen op de vloer of dommelen zittend tegen de muur.

Neonverlichting gloeit zacht maar schakelt om de paar minuten van schemerstand naar vol vermogen. Het koude felle licht verandert de ruimte in een sciencefiction scene met wasbleke mummies.

“s Nachts tegen 4.00 uur prop ik alles weer in de rugzak en maak er een compact pakket van zonder bungelende riempjes.

Op deze eerste paasdag; vertrekt mijn vlucht van Schiphol naar Napels. Precies na een maand op 16 mei vlieg ik terug van Brindisi naar Eindhoven.

NAPELS

Stad van Praal en Maffia

Voor Napels Airport staat bij de halte van de stadsbus een lange rij mensen. Een taxibusje stopt naast de wachtenden en vraagt een concurrerende prijs. Het taxibusje zet me bij de haven af.

Veerboten varen naar romantische plekken als Sorrento langs de Amalfikust en het eiland Capri.

Op mijn GPS staan tracks van wandelingen door het centrum van Napels.

Op het kleine schermje zoek ik een route langs bezienswaardige plekken.

Vanaf de boulevard, de Mare Lungo, koers ik via het stadscentrum naar het station.

De lange Via Toledo is deze eerste paasdag voetgangersgebied.

Italiaanse gezinnen flaneren langs etalages van de winkeltjes of bestellen iets lekkers in een der vele eettentjes. Ik proef een heerlijke stroperige sterke espresso.

Afrikaanse handelaren wachten achter geïmproviseerde kraampjes op de klanten.

Als het regent klappen ze de schragen met bladen en hun handel in elkaar.

Wat niet aan het blad is vastgeklit of niet past wordt in plastic tassen gestopt.

Ze dragen hun mobiele winkel als een grote platte koffer mee naar een volgende locatie.

Achter de stad rijst de vulkaan de Vesuvius op.

De Piazza Plebiscito, een enorm groot plein, wordt omringd door monumentale gebouwen; een langgerekt gebouw met halfronde zuilengalerij.

Haven Napels en Vesuvius

Pulcinella / Jan Klaassen

Tijdens deze eerste kennismaking met de stad vallen me de contrasten op. Royale pleinen en smalle straatjes, pompeuze gebouwen en brakke woningen.

Beelden en monumenten getuigen van de intelligentie en strijdlust van politici, schrijvers en stoere mannen uit de glorie tijd van het Napels van weleer.

Tegenover een klaterende fontein pronkt, tussen appartementen, een fraaie statige kerk de

Chiesa di San Ferdinando. De voorgevel heeft de façade van een fraaie tempel.
 Tere gekleurde muurschilderingen en vergulde zuilen sieren het interieur.
 Tijdens de mis van 12 uur zijn alle banken bezet en moeten veel kerkgangers staan.
 Voor me heeft een gezin het hondje meegenomen. Het dier is rustig totdat het een soortgenoot ontdekt achter een pilaar, die in de armen van zijn baasje soest.
 Een zangeres draagt haar baby in haar arm en de microfoon in de andere hand. Ze wordt begeleid door een keyboard en enkele gitaren.
 De barokke kerk heeft een welluidende akoestiek. De muzikanten komen uit de Filipijnen.
 Na de mis krijg ik van de pastoor de eerste stempel in mijn pelgrimspas.
 Iets verder op het Pierre Danteplein staan gewapende militairen.
 Ze bewaken enkele statige gebouwen. De soldaten houden de vinger aan de trekker.
 Een zwart kwastje op hun donkerrode Napolitaanse muts bungelt speels heen en weer.
 In de smalle stegen staan woningen met meerdere etages rond een binnenplaatsje.
 Achter een groen houten poortje kijk ik omhoog, langs vale gevels met gescheurd stucwerk en met kale plekken.
 Voor de bovenste rij woningen is een gaanderij met roestige ballustraden met waslijnen vol wasgoed.
 Het pleisterwerk is afgebrokkeld en vuil heeft zich ingevreten.
 Voor de balkons hangt een lang touw waarmee men in een plastic mandje de boodschappen naar boven hijst. Donkere regenwolken boven de stad trakteren bezoekers op fikse buien.
 In de Kapel van de Heilige Andrea, een Georgisch Orthodoxe kerkje, informeer ik naar een plekje om te overnachten. De mensen zijn erg aardig, maar kunnen niet helpen. Het zijn vrijwilligers die de kapel bewaken. De buurt ziet er verlopen uit.
 In de buurt van het station, Stazione Di Napoli Centrale, zoek ik naar een slaapplek. Ik voel me niet veilig in deze verpauperde buurt. Naast me krijgt een agent het aan de stok met een man. Het lijkt of beiden elkaar provoceren om los te kunnen gaan.
 Op het station vertelt de beambte achter het loket dat er nog een trein naar Salerno rijdt.
 Ik neem de trein van half zes naar Salerno; een reis van bijna een uur. De trein rijdt achter de Vesuvius langs en rijdt door een aantal tunnels.

SALERNO

Daklozenopvang en Caritas

Van het roerige Napels beland ik in de veilige rust van Salerno.
 Pastoor Don Guido van de Santa Cuore Kerk heeft tot zijn spijt geen slaappleats.
 Hij raadt me aan om bij het Instituut van de Saverianen, zes kilometer oostelijk, aan te kloppen. De priester wil me een bankbiljet geven.
 Ik leg uit dat ik dit echt niet nodig heb.
 Op de boulevard langs het strand is het op deze eerste paasdag gezellig druk.
 Het klooster van de Missionari Saveriani huist in een groot complex op een heuvel.
 Op mijn rugzak prijkt een embleem met een schelp en mijn naam. Een man wijst me de weg en wandelt met mij mee in de richting van het klooster.
 Bij een gebouwtje naast een kerk staat een man buiten. Met heftige gebaren wenkt hij me en nodigt me uit om binnen een plekje te zoeken voor een maaltijd.
 In het zaaltje zitten mensen aan tafeltjes.
 Vrijwilligers van Caritas serveren op deze paasdag maaltijden.
 Naast me zit een gezin met twee jonge kinderen rond een tafel. Het jongste kind mag even op mijn harmonica spelen en blijft dan naast me staan.
 Er heerst een gastvrije vriendelijke sfeer. De vrijwilligers zijn belangstellend en zoeken contact met mij. Ondertussen vergeten ze de andere gasten niet.
 We praten met elkaar in de taal die we beiden kennen, Frans, Duits of Engels.
 De Italiaanse taal begrijp ik langzaam beter. Het spreken van de taal vind ik lastiger.
 Het eten smaakt heerlijk en de coördinator chartert een goede kennis van hem, die me naar de Casa dei Missionari Saveriani zal brengen. Ik weet niet wat me daar te wachten staat, maar ik voel vertrouwen in de mensen.
 Halverwege de berg wacht een groepje mannen voor een gesloten hek.
 Ieder zoekt een gemakkelijk plekje op de stenen trottoirbanden, die achter elkaar liggen.
 Met een man, afkomstig uit Tunesië, praat ik in het Frans. Tunesië stond lange tijd onder Frans koloniaal bewind.

Ingang Nachtopvang, schoenenrek

's Ochtends, restant Paasbrood

Ik voel me op mijn gemak in de groep en men stelt me zelfs voor om hier een dag langer te blijven.

De zon gaat onder, de schemering valt. Het wordt geleidelijk donker.

Buiten, naast het hek van de opvang, doden we de tijd op de koude stoepranden. Om me heen

klinkt geroezemoes van stemmen, soms klinkt een lach in het duister. Iedereen wacht rustig. Er worden grapjes gemaakt. Iedereen lijkt vertrouwd met de spelregels van deze nachtopvang. Ik ben benieuwd.

Op deze eerste dag is veel gebeurd, zoals;
het afscheid thuis, slapen op de luchthaven, de vliegreis, de stad Napels, de treinreis, de maaltijd bij Caritas en nu slapen in de daklozenopvang. Zo'n bont geheel kun je tevoren thuis niet bedenken.

Iedereen komt overeind, als in het donker aan de andere kant van het hek een man verschijnt, die het poortje open maakt. Deze vrijwilliger heeft de komende nacht dienst in de opvang. Ongeveer 18 daklozen en een pelgrim lopen over een paadje omhoog naar het slaapgebouw. Schoenen worden buiten in een kast met open vakjes geborgen en ieder krijgt sloffen. Elke man heeft een locker waar zijn spullen bewaard worden.

Alleen de beheerder heeft de sleutel. Het is me nog steeds niet duidelijk wat me te wachten staat. De vrijwilliger leidt alles op een kalme zelfverzekerde manier. Ieder krijgt een witte plastic bekertje en de beheerder schenkt in elk bekertje een scheut shampoo uit een familieflacon. De mannen stappen met het bekertje in de hand in de douchecabines. Er wordt stevig gesopt en geproest. Zodra het karwei geklaard is klappen de deurtjes open en stappen de mannen verfrist met natte kop en roze huid uit de douche. Ik mag als laatste douchen.

In de tijd dat ik wacht praat ik met een jonge priester uit Indonesië. Hij draagt een trainingspak met Adidas sportschoenen. Sinds 2012 helpt hij in deze opvang.

De beheerder bergt mijn rugzak voor het slapen veilig op achter slot en grendel.

Op het slaapzaaltje staan tien tweepersoons stapelbedden. Ik slaap in het bovenbed en mis bij het uitkleden tafels in stoelen. Ik stop mijn kleren in een plastic boodschappentasje en hang deze opzij aan de stang van mijn bovenbed.

De hele nacht is het rustig. Om zeven uur 's ochtends gaat de deur open en worden we gewekt door de beheerder.

Iedereen komt uit bed en kleed zich aan. Er is nog Paasbrood over, wat iemand rustig verdeelt. Precies om half acht staat ieder weer bij de poort. De vrijwilliger draait de sleutels in het slot en alle daklozen lopen de straat op en kiezen verschillende richtingen.

Huisregels in de opvang:

Toegang uitsluitend om 20.30 uur

Verboden over het hek te klimmen

Geen alcohol binnen

Wederzijds respect is verplicht

Er is geen excuus voor wangedrag tegen vrijwilligers of andere bewoners

Overtreders worden geschorst

Vluchteling

Kust Tyrreense Zee

Deze tweede paasdag loop ik terug naar de boulevard en volg de kustweg in zuidelijke richting.

Op de parkeerplaats bij de haven stoppen touringcars.

Dagjesmensen stappen uit en lopen naar de rondvaartboten voor een bezoek aan het stadje Positano langs de Amalfikust. Op het strand zijn maar weinig mensen.

Enkele mensen houden hun vishengels in de gaten. De lange gebogen zeehengels steken in het zand, de dunne vislijnen glinsteren in het zonlicht.

Op het strand staat een geïmproviseerd frame van enkele staken waarover verschoten plastic en oude zeilen ligt.

Een vluchteling (denk ik) droogt zijn kleding.

In een speeltuintje kijken kinderen begerig naar de koopwaar op de grond. Kleurig plastic speelgoed, ligt op een zeil uitgespreid. De handelaar moedigt de kinderen aan om iets uit te zoeken. De kinderen volgen de raad op en klampen daarna hun ouders aan.

Het toeristenseizoen is nog niet begonnen. Campings, restaurants en andere commerciële activiteiten vormen een barrière tussen de weg en het strand. De toegang tot de zee is alleen voor de eigen klanten.

Bij een buffelboerderij wordt de echte mozzarella geproduceerd.

Een brede oprijlaan leidt naar een monumentale boerderij. In de weiden grazen krachtige donkere buffels. In een waterpoel klettert een brede straal water uit een pijp.

De beesten zoeken verkoeling en laten de waterstraal op hun rug spatten. De mozzarella kost in de boerderijwinkel € 13,50 per kilo.

LIDO LAGO (Battipaglia)

Badmeester Matteo

Rond vier uur in de middag zoek ik een plekje voor de komende nacht.

Ik sla een zijweg in en loop richting strand en beland op het verzorgde terras van Lido Lago.

Op dit terras luieren vroege strandgasten in de zon en genieten van hun drankjes.

De accommodatie ziet er verzorgd uit. Onderweg zie ik vaak treurige hopen met gedumpt vuilnis en van zwerfafval.

Lido Lago is een uitzondering, er ligt een schoon zandstrand. De kleedhokjes staan klaar om de eerste strandgasten te ontvangen.

Een gast, een gevulde zeerob, Francesco, zit glunder aan een tafeltje met een fles rode wijn. Hij spreekt de Franse taal en herkent de Compostela schelp op mijn rugzak. Op zijn uitnodiging schuif ik aan en praten en drinken samen. Nadat hij mijn brief gelezen heeft, troont hij me mee naar Andrea, de eigenaar. Francesco regelt fluks een plek waar ik kan slapen.

Alle strandgasten zijn ineens behulpzaam. Ieder vindt de komst van de pelgrim leuk, waarbij de drank, het ruisen van de golven en de ondergaande zon de sfeer extra verhogen.

Later die avond zal de nachtwaker, de Marokkaanse badmeester en oppasser Matteo, komen. Deze spreekt beter Frans, volgens Mattea.

Even hierna arriveert Matteo. In het seizoen werkt hij er als badmeester, nu nog voor het seizoen werkt hij hier als nachtwaker.

's Winters woont hij bij zijn familie in Marokko.

Hij raadt me met klem aan om volgend jaar in Marokko te gaan wandelen. Het land is zeer veilig en de mensen zijn er vriendelijk.

Even later komt de vriend van Matteo met de fiets op bezoek.

Ze wonen in hetzelfde appartement en proberen zo de kosten te drukken.

Zijn vriend werkt bij een supermarkt van Mammouth en verdient er € 20, - per dag.

Matteo vindt dit voor zulke lange werkdagen te weinig. Na een pizza drinken we nog espresso in de bar van de buurman en sluiten in het donker het hek van Lido Lago.

Het ruisen van de golven klinkt. Slechts een vaag streepje wit van de branding licht op in de donkerte.

Samen slapen we in het kamertje van de EHBO; ik op mijn slaapmatje en Matteo op een zonnebed.

's Nachts steekt er een kille wind op vanuit zee.

Matteo slaapt met een dikke trui en een warme muts op naast me.

Zeven uur in de ochtend staat hij op en zet alle strandstoelen op het terras.

In de daklozenopvang kreeg ik de sfeer van het zwerven weer te pakken; leven met vertrouwen zonder verwachting. Elke volgende bladzijde begint blanco maar vult zich vanzelf.

Rond half negen neem ik afscheid en vertrek. Ik loop over een grintpaadje voor fietsers, pal naast de verkeersweg.

Rosse Buurt

Enkele zijpaadjes, die op de verkeersweg uitkomen, zijn het werkterrein van prostituees.

Ze wachten er op klanten.

Een Nigeriaanse negerin loopt langs de verkeersweg en prijst zich aan bij passerende automobilisten.

Ik loop achter haar langs, maar ze draait zich om en komt naar me toe.

Ze vraagt tien Euro voor een beurt en wijst opzij in de richting van de struiken.

Ik weet er niet goed raad mee en antwoord haar dat op mijn leeftijd van 75 jaar het allemaal niet meer zo vlot lukt.

Ze monstert me rustig en bekijkt me van onder tot boven. Na een korte pauze stelt ze gedecideerd vast: "dat lukt ons wel."

We spreken met elkaar in het Engels. Ik geef haar daarop twee Euro. Ze bekijkt het muntstuk en zegt dat we tien euro hadden afgesproken. Ze mist er nog acht.

Ik antwoord dat het een "free gift" is zonder extra service. Ze bedankt me. Dan vraag ik haar waar ze vandaan komt en zij vraagt mij waar ik naar toe ga.

Ik vind haar zonder seks ook aardig.

Iets verder in een zijpad staat een MPV. De portieren staan wijd open.

In de auto zitten drie Bulgaarse prostituees, die rookpauze hebben.

Op spitse naaldhakken en felle make-up zien ze er hard en kil uit. Ik geeft de voorkeur aan hun collega, de gemoedelijke Nigeriaanse.

Een stuk verder naast een brede rivier zit een vrouw verfomfaaid en versuft op het gras.

Haar kleding ziet er gehavend uit. Ik loop voorbij haar en veins dat ik haar niet opmerk.

Achteraf vind ik het onjuist dat ik niet naar haar ben gegaan om te kijken of ze hulp nodig had.

Na de rivier is er geen fietspad en resteert slechts de smalle witte streep langs de provinciale weg.

Groepjes wielrenners zoeven als een kleurig lint voorbij. Alleen het snel tikkend geluid van de derailleurs klinkt. Voor Paestum, een archeologisch park met Griekse tempels van 600 v C, loop ik langs enkele luxe glimmende hotels.

De antieke ommuurde stad trekt veel bezoekers. Ik loop nog enkele kilometers door tot het plaatsje Licinella.

Paestum (Poseidonia) is genoemd naar de zeegod Poseidon, een stad uit het oude Magna Graecia (Grieks gekoloniseerd gebied). Belangrijke kolonies waren Neapolis (Napels) en Syracuse. De Grieken vestigden zich altijd dicht bij de kust. In het binnenland handhaafden zich inheemse Italiaanse volkeren. De Grieken zagen de zee als de bron van hun voorspoed. Zij hadden deze zeeën onder de bescherming van hun god Poseidon bevaren. De kolonie Paestum lag gunstig op het kruispunt van handelswegen tussen Griekse en Italiaanse invloed. De grote tempel dateert uit dezelfde periode als het Parthenon. De ruïnes van Paestum werden rond 1750 bij toeval ontdekt.

LICINELLA (Torre di Paestum)

Geen Plek in de Herberg

De GPS wijst me de weg naar de Chiesa Madre van Licinella. De kerk Maria Assunta is een moderne grote kerk.

De eerste dagen lukte het vinden van een slaappleats en voedsel prima. Dit groeit uit tot een gevoel dat dit bijna vanzelfsprekend is.

In Licinella stopt dit en ervaar ik het tegendeel. In de kelder onder de grote kerk zijn ruimtes voor catechisatie clubs enz. De pastoor is er niet. Rond half zeven spreek ik in het Duits met een vrouw van de parochieraad.

Ze belt de pastoor, die haar meedeelt dat ik er niet mag slapen.

Ze draait de deuren van de kerk op slot, stapt in haar auto en rijdt weg.

Aan de zijkant van de kerk is een overkapte toegang naar het souterrain.

In het dorp koop ik in een pizzeria iets te eten en vul mijn watervoorraad aan. Daarmee kan ik me wassen. Een afgesneden plastic fles wordt mijn toilet. Ik slaap redelijk.

“s Ochtends wervelt een gure wind tot in mijn slaaphoekje en sproeit een fijne regennevel over mijn gezicht.

’s Ochtends loop ik naar de stad Agripoli.

Langs de weg staan campings en hotels, die het zicht over de zee wegnemen.

Op de boulevard van Agropoli verdwijnt de barrière. In een helder licht spreidt de weidse Tyrreense Zee zich voor me uit.

In het havenje schommelen aangemeerde bootjes.

Een man, Gennaro Francese, wandelt over de promenade en komt naar me toe.

De vorige dag kwam hij me in Licinella tegen. Hij vraagt me om mee te komen om eerst bij hem thuis te eten. Met zijn oude Alfa Romeo rijden we naar zijn huis, maar vooraf is hij nieuwsgierig naar het plekje waar ik 's nachts geslapen heb.

We rijden helemaal terug naar de kerk in Licinella. Een autorit duurt maar een fractie van mijn wandeltijd. Hij bekijkt uitgebreid mijn slaapplek.

Hij vertelt dat hij aan diabetes lijdt en hartpatiënt is. Hij is getrouwd met een Russin.

Om de versnellingspook van zijn auto is een rozenkrans gewikkeld. In de auto liggen bidprentjes.

Op de rand van het dashboard prijken heiligenprentjes met ook enkele lottoformulieren.

Gennaro belt zijn vrouw op haar werk. Zij is niet gerust op mij, de vreemde snoeshaan, die haar man heeft opgepikt.

Gennaro verzekert haar dat het vertrouwd is en prijst me aan als: “een oudere man met betrouwbare documenten”.

In de keuken staat een grote plastic zak met ongeopende medicijndoosjes.

Het is rommelig in huis, de wrakke keukenapparatuur is verroest.

Gennaro is een forse man met grijs krullend haar en een harde commanderende stem.

Voor mij warmt hij een prakje lasagne op met enkele stevige ballen gehakt.

Vanwege de diabetes kan hij pas later, precies om 1 uur brood eten.

Na de maaltijd zet hij me af op de plek waar hij me eerder had opgepikt, langs de boulevard van Agripoli. Ik neem enkele foto's, maar laat de camera vallen....stuk !

De laatste achttien kilometer naar Sta Maria di Castellabate lopen licht.

Er is weinig verkeer op de weg.

STA MARIA DI CASTELLABATE

Don Luigi en Maria van Fatima

In het dorp ontdek ik in een zijstraatje een hek. Daarachter ligt een terrein met vriendelijke gebouwtjes tussen keurig onderhouden bloemperken met speelse trapjes naar terrassen. Er is niemand te bekennen. Op een tafeltje ligt de post en een plastic zak met medicijnen. Ik blijf er wachten tot plots zuster Ermelina verschijnt en wat nors vraagt wat ik wil.

Ze neemt mijn introductiebrief en stempelkaart mee en verdwijnt. Even later komt Don Luigi langs, een priester van 85 jaar. Het klikt direct tussen ons. We kunnen prima met elkaar overweg.

Na een poos komt de non weer terug.

Ze brengt me naar een knus bungalowtje waar ik kan slapen en me kan wassen. De ruimte is van alle gemakken voorzien.

Even later kom ik Don Luigi tegen die een afgerolde glimmende poster van Maria van Fatima voorzichtig voor zich draagt. Vol trots vertelt hij dat hij in Fatima een groot beeld van Maria heeft gekocht. Zijn aankoop staat voor in de kapel.

Na een frisse douche loop ik met een groepje mensen uit het dorp mee naar de kapel.

Om half zeven wordt het rozenhoedje gebeden, waarna de mis volgt. Aan het eind van de plechtigheid vertelt Don Luigi in het kleine kapelletje naast zijn Mariabeeld over de Nederlandse pelgrim.

Sta Maria di Castellabate ligt in een lager, ingeklemd tussen de zee en de bergen van het natuurpark de Cilento. De winkelstraat in het langgerekte dorp is voetgangersgebied.

Terug in het klooster open ik de deur van mijn bungalowtje en kruip behaaglijk in mijn bed. De nonnen leven verscholen in het klooster achter een van de vele deuren. 's Ochtends wil ik afscheid nemen, maar alles is stil tot een man en vrouw uit Kaapstad uit een gastenverblijf komen.

Ze maken een rondreis door Italië en zijn toevallig bij dit klooster beland.

De religieuze orde heeft het teruglopen van roepingen en gelovigen opgevangen door het klooster als B&B te benutten. Met het echtpaar loop ik naar de eetzaal.

De man is jurist van beroep en de vrouw is docent religie. Ze zijn beiden gescheiden en maken nu een rondreis door Italië.

De vrouw wil nog een keer tocht naar Compostela ondernemen. De man moet is sceptischer, hij moet tevoren een operatie aan zijn knieën ondergaan.

Binnen zit de bejaarde priester Don Luigi in een duister hoekje van de hal, gebogen over een lijvig boek.

Op de harde boekkaft staat in het Italiaans de titel: "Het Leven Van Christus."

Met een vergrootglas, bijgelicht door een lampje, tuurt hij op de opengeslagen bladzijde.

Bij ons afscheid vraagt hij mij voor hem te bidden in Sta Maria di Leuca.

Buiten het dorp Castellabate dwaalt het weggetje met sierlijke bochten tussen de rotsen verder.

De blauwgroene zee is verlaten tot aan de licht gekromde horizonstreep.

De GPS kondigt tevoren dorpjes langs mijn route aan. Ik ontdek ze later, zodra het weggetje om een hoek van de rotswand gaat.

In de verte beneden is een baai met een helder zandstrand. Mijn bestemming komt in zicht.

Het bezorgt me even een boost. Dat duurt maar even. De koude wind krijgt me te pakken.

Het snot druipt uit mijn neus. Tegen het einde van de middag, na twintig kilometer lopen, zit ik er doorheen.

ACCIAROLI

's Nachts in de Haven

Acciaroli lijkt een vriendelijk toeristisch dorpje aan zee.

Het is er rustig; het seizoen moet nog beginnen.

De toren van een eenvoudig kerkje steekt parmantig boven de huizen uit.

Aan de kerkdeur hangt een papiertje: “Dagelijks om zes uur in de middag is er een viering. “ (rozenkrans bidden en een kerkdienst)

Men weet niet zeker of de pastoor vandaag wel komt.

In de buurt van de kerk bespeur ik geen plek om te slapen. De omgeving is ingesteld op toeristen, pelgrims zijn hier een onbekend ras.

Na enkele vruchteloze pogingen probeer ik een andere strategie. De eigenaar van de bar, die eerst weinig toeschietelijk lijkt, raadt me aan om bij de vissers in de haven een slaapplek te zoeken.

In een winkel koop ik eten voor de avond en een plastic fles water, met afgesneden hals als toilet tijdens de nacht.

Een halfronde wandelkade boven de werkruimten van de vissers beschermt de vissershaven tegen de ruwe golven. Naast een werkruimte kan ik beschut slapen met een vrij uitzicht over de haven.

In de haven mis ik een afstapje en tuimel voorover. De grove korrelige stenen schrapen de huid van enkele vingertopjes.

De kou en de gure wind eisen hun tol. Ik ben snotverkouden, rillerig, mijn keel zit dicht.

Onder een boog spreid ik mijn grondzeiltje en slaapzak uit. Naast me deint een stalen vissersboot. Dikke trossen trekken aan de bolders.

Vanuit mijn slaapzak zie ik aan de overzijde van de haven terracottakleurige huizen met rode daken. Ze staan aaneengesloten in de beschutting van beboste heuvels.

Ik slaap snotterend buiten op een unieke plek.

Een vrouw staat vlakbij me op het dek van een vissersboot en maakt op de stalen bootreling vis schoon. Ze snijdt er filetjes uit. Mensen wandelen langs, kijken naar haar, komen later terug en kopen verse vis van haar.

In het haventje is een zeer eenvoudige wasgelegenheid.

Later duik ik zo ver mogelijk in de slaapzak. Ondanks de kou steek ik enkele malen mijn hoofd uit de capuchon en kijk om me heen naar de lichtjes en slapende zacht deinende schepjes in de haven.

Om half vier 's nachts word ik gewekt door het aanslaan van de motor van de vissersboot naast me.

Deze tuft even later kalm het haventje uit. Tegen zeven uur ga ik naar de toiletruimte, waar zelfs warm water is om te scheren.

De volgende dag loop ik langs een verkeersweg. Er passeren nauwelijks voertuigen. De omgeving is afwisselend.

Veel bewoners in de dorpjes langs de kust leven van het toerisme. Ze wachten verlangend op de eerste vakantiegangers.

In het dorp Pioppi is het markt, maar zodra ik er ben pakken de marktkooplui net hun handel in. Op de valreep koop ik twee onderbroeken. Stom, thuis liggen fijne gemakkelijk wasbare, maar ik heb verkeerde meegenomen.

Soms na een bocht verschijnt in de verte een dorpje onder me langs de kust of boven me in de bergen.

De finish van vandaag is het hoog gelegen bergdorp Ascea. Ervoor moet ik eerst nog langs talrijke haarspeldbochten. Bij elke bocht rust ik uit in de berm.

Onderweg vraag ik me af: "Waarom begin ik in hemelsnaam aan deze uitputtingsslag?" Regelmatig maalt dit door mijn gedachten. Elke ochtends start ik monter, de benen hebben er zin in, het lopen is dan nog een gedachteloze mantra, totdat een stroperige moeheid binnensluipt en het lopen vertraagd tot een vermoeiende slow motion.

ASCEA

Jezus met Fietsverlichting

De politieagent in het gemeentehuis van Ascea kan me niet aan een slaappleats helpen. Bij de drogist vraagt haal ik een potje Vicks van negen Euro tegen mijn snotterigheid en droge blafhoest.

Wanneer ik niemand tref die me kan helpen aan onderdak, troost ik me in de plaatselijke bar met een kopje Italiaanse espresso.

Op een bankje voor de bar bedenken enkele bejaarde mannen ondertussen een oplossing.

Een man van 86 jaar is zeer behulpzaam en loopt met me naar de kerk in het bovendorp.

De man loopt zeer moeizaam, maar helpt me zonder enige aarzeling.

Woningen en muurtjes van tuinen zijn als een conglomeraat met elkaar vergroeid.

Via slimme ingekapselde trapjes komen we uit bij de Chiesa Madre.

De kerkdeur staat wijd open en mijn 86 jarige gids kent de sorella (zus) van de priester. Zij ontmoet ons even later in de kerk.

In een glazen kist ligt Jezus opgebaard, langs een crèmekleurige zijmuur in de kerk. Twee chromen fietslampen verlichten het gemartelde lichaam van Jezus.

Terwijl we wachten op de priester maken moeder en zoon voor het altaar luidkeels ruzie over de kerkversiering. In Italië verrichten mensen met een verstandelijke handicap vaak hand- en spandiensten voor de pastoor. Zij doen dat soms op een wat vreemde rigide manier.

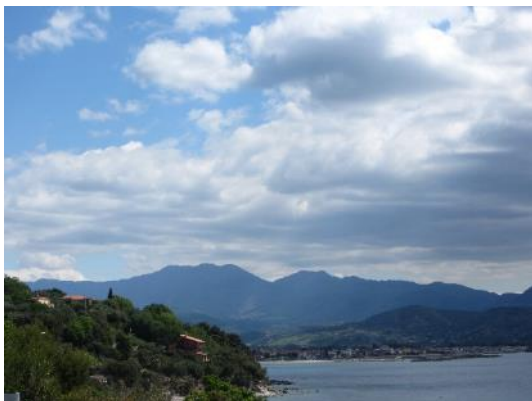
Ook deze hulp vervult nauwgezet zijn taak als koster en protesteert heftig als zijn moeder een vaas met bloemen wil verplaatsen.

Mijn urgentielijstje bestaat op dit moment echter uit; eten, drinken, wassen en een slaapplek. Zolang de ruzie voortduurt durf ik niets te ondernemen.

Achter het altaar staan veel religieuze spullen, beelden, schilderijen, koperwerk, vazen enz.

De attributen staan tegen de muren.

Naast de sacristie zijn nog enkele kamertjes. Ik moet dringend naar de wc.

De zoon/koster bezet de doos. Vanwege mijn hoge nood, pluk ik een stenen kruikje tussen de religieuze kunst vandaan en spoel deze achteraf schoon in een fonteintje.

Op het moment dat het kruikje veilig op de oude plek is teruggekeerd, waarschuwt de koster me dat het toilet weer vrij is.

De koster reageert heftig als ik even rust in de roodfluwelen zetel van de pastoor. Deze inbreuk lijkt door zijn reactie op heiligschennis.

Even later stapt de pastoor in misgewaad de kerk binnen. Hij heeft zich omgekleed in de catechisatie-ruimte aan de overkant van het straatje. Nadat ik hem heb overtuigd, dat ik op tijd de volgende ochtend vertrek, kan ik in de ruimte slapen. De pastoor geeft de volgende middag catechismusles.

In de bar beneden in het dorp haal ik enkele aardappelkroketjes en een stukje pizza. Het is een karig maal.

Ik slaap lang uit, het lijkt of de power op is.

Wanneer ik vertrek wijst de gps uitstekend de weg door het dorpje. Het verradt de kleinste hoeken en gaten. Een steegje wat aanvankelijk lijkt dood te lopen, heeft volgens de gps toch nog een vervolg.

Het weer is aangename. Ik loop langs paden, die halverwege langs de heuvelranden kronkelen.

Voor me in de verte verraden de eerste rode daken de plek van het volgende dorp aan de kust. "Pisciotta, een kluitje stenen tegen een bergtop, als een geheel verankerd tegen de bergwand.

Pas in het dorp zie ik de weg door het dorp. Voor mijn komst in dit dorp was deze niet zichtbaar. De weg wringt zich tussen de huizen door. Tussen de woningen zijn doorgangen met smalle stenen trappen. met naar boven gaan. De oudjes van het dorp tasten met hun voet voorzichtig naar de volgende tree, terwijl ze zich vastklemmen aan de ijzeren leuning.

In het dorpscentrum ga ik naar de bar "Le Tre Fontane" op de Piazza Rafaele Pinto.

De bar ligt op een driesprong.

Een brede stenen trap tussen de huizen loopt naar boven taps toe.

De trap doet ook dienst als mini amfitheater. Op de treden zitten dorpelingen, die gezellig babbelen en het dorpsgebeuren volgen.

Werklui bestellen deze zaterdag na hun werk een drankje.

Andere dorpelingen zitten op een droogje. Een geliefd drankje is prosecco, een roze kleurige limonade met gin.

Na enkele delen met stukjes zandstrand bij Palinuro loop ik verder naar Sant'Agatha. Dit dorp bestaat slechts uit een paar huizen. De mensen die ik spreek reageren weinig

behulpzaam. Mijn tank is leeg en ik doe nog een poging en vraag hulp aan een jong stel. Ze raden me aan om door te lopen naar Camerota. Daar is een kerk. Alessandra een jonge vrouw, wil me er wel brengen, maar weifelt. Haar vriend is volgens haar zeer jaloers is. Alessandra woont gedurende de zomer in het huisje van haar familie.

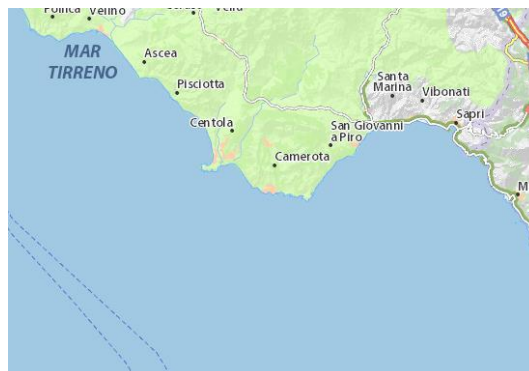
Het badplaatsje Palinuro is een geliefde vakantiebestemming. Met Alessandra rijd ik mee naar het volgende dorp, Marina di Camerota.

Langs de jachthaven heerst een levendige drukte met uitgaanspubliek en auto's die een parkeerplekje zoeken. Het plaatsje maakt een feestelijke uitbundige indruk.

De terrasjes zijn allen bezet. Ik neem afscheid van Alessandra en bedank haar. Ze was mijn reddende engel op het moment dat bij mij de fut eruit was en in Sant'Agatha geen geschikte overnachtingsplek was.

Een zwaar gebouwde gehandicapte man waakt in de zachtroze gepleisterde kerk van de Heilige Alfonso.

We begrijpen elkaar niet.

Ik stap naar een jong stel in een kerkbank en onderbreek hun devoot gebed. Ze willen samen hun gebed afronden. Hierna bespreken we met elkaar of ze me kunnen helpen.

Eerst bellen ze de pastoor. Deze is niet bereikbaar. Ik vraag hen om me de weg te wijzen naar de Casa Canonica. Uit dit gebouwtje komt een groepje vrouwen naar buiten.

Ze hebben binnen geassisteerd bij de communievoorbereiding van kinderen. De moeders dragen kindertekeningen.

Ze lezen allen mijn brief en lopen het gebouwtje weer binnen en komen daarna tevoorschijn met de seminarist tussen hen in.

De pastoor draagt een huwelijksmis op in het dorp Licusati en is vandaag niet in Marina di Camerota.

De seminarist heeft zijn toestemming nodig voor een slaapplek.

De vrouwen blijven bij hem aandringen om toch voor mij te zorgen voor. De seminarist zwicht en belooft dat ik na de les met hem mee kan rijden.

In het zaaltje van de Casa Canonica zitten twintig jongens en meisjes in de puberleeftijd.

Een raddraaier moet voor de groep een stuk tekst hardop voorlezen. Tot mijn verbazing kalmeert daardoor de groep.

Na afloop crossen we met de pastorale Renault Clio door de bergen naar het plaatsje Camerota, een dorpje 300 meter hoger. Ik geniet tijdens de rit van de unieke ruige natuur en de miniatuur dorpjes boven me op de toppen van de bergen.

In de Chiesa Santa Maria della Grazie trekt de seminarist snel een kazuifel aan en snelt vanuit de sacristie naar het altaar om de pastoor te assisteren.

In dit berggebied werken drie priesters. Ieder van hen heeft twee parochies. In dit berggebied met grote hoogteverschillen en talrijke haarspeldbochten zijn dit flinke reisafstanden.

In Camerota leunen vale verweerde huizen tegen elkaar.

De armoe straalt uit alle poriën van het dorp en lijkt deel te zijn van zijn geschiedenis.

De bewoners hebben zich hier desondanks staande weten te houden.

Het licht van de koplampen zwenkt langs de huizen. De bundels vangen flitsen van geschrokken vluchtende katten.

In de sacristie van de kerk van Don Antonio in het volgende dorpje Licusati staat mijn bed.

LICUSATI

Hemelse Bergdorpjes

De koster stapt tevoorschijn vanuit een nis in de smalle steeg. Zijn werkplaats is tevens een klein winkeltje en staat er wat verfrommeld tussen.

De koster doet zijn uiterste best voor mij en spreidt vergenoegd schoon beddengoed uit over een bank in de werkkamer van de pastoor.

Hij heeft in de Casa Canonica ondertussen de boiler ingeschakeld zodat ik er straks een warme douche kan nemen.

Licusati omarmt me met collectieve hartverwarmende zorg. Ieder helpt.

De Casa Canonica ligt een stukje verwijderd van de kerk aan de buitenrand van het dorp.

Op mijn slippers volg ik de seminarist. Er hangt een geheimzinnige sfeer.

Dorpsgeluidjes en duistere contouren omringen ons, als we over de smalle paadjes lopen.

Vanuit een bedrijfspand klinkt luide muziek. Achter de ramen van matglas bewegen schaduwen. Zaterdagavond is de uitgaansavond voor de jeugd uit dit bergdorp.

In de hal is een bar en bonkt een disco.

Buiten voor de kerk wachten Don Antonio, een gehandicapte man, de koster en nog een parochiaan.

De pastoor heeft een maaltijd voor mij geregeld in een restaurantje.

Hij wil niet dat ik iets bijdraag. Manuele, de seminarist en de gehandicapte brengen me er heen.

Ik volg hen door smalle donkere steegjes.

Het is volkomen stil, alleen geluid van onze stemmen, onze stappen weerklinken.

Het dorp ademt hier weer een aparte sfeer; volkomen donker met een schaars lichtje in de steeg, de stilte met de echo van voetstappen en onze stem.

Verrassend hoe op dezelfde dag, na een zware finish zo 'n verrassende finale volgt.

Ik ontmoet behulpzame mensen en word rondgereden door een spannend berglandschap waar mensen eeuwenlang hun toevlucht hebben gezocht op de toppen van bergen. Ook mijn slaappleaats is in een van deze schitterende bergdorpjes.

De seminarist en de gehandicapte man brengen me na het eten terug naar de sacristie.

Onderweg klemmt de Downer zijn armen om Manuele en geeft hem plakkerige zoenen.

Vaag lachend ondergaat deze de wat geforceerde knuffels.

Ik slaap op de bank naast het bureau van Don Antonio.

De volgende ochtend, het is zondag, verlaat ik de kerk via een zijpoortje. Vanuit de schemer sta ik plots in het helle ochtendlicht op het pleintje voor de kerk.

De mongool staat ook al paraat.

Uit een zijstraatje hobbelt een pruttelende driewieler het plein op en stopt voor de kerk.

De koster stapt uit zijn APE, maakt de kerkdeuren open en neemt afscheid van mij.

Op het pleintje verschijnen meer mensen, roken een sigaret en maken een praatje met elkaar.

In Licusati kabbelt het leven in een langzaam tempo voort.

Driehonderd meter lager in de haven van Camerota di Marina, heerst een totaal andere wereld; de roestvrij stalen schittering van jachten en de drukte van toeristen.

De rugzak wring ik in de kofferbak van de Renault Clio van Manuele.

Het afgetrapte wagentje dendert dapper door de vele bochten omlaag naar Camerota, klimt weer naar boven en stopt op een parkeerplaatsje even voor Lentiscosa.

De dorpsstraat is te smal voor het doorgaande verkeer. Stoplichten doseren het.

Het fraaie koepeldak van de kerk is belegd met groene en gele keramische tegels in een ruitpatroon.

Manuel trekt ook hier een kazuifel over zijn hoofd en stapt vanuit de sacristie naar het altaar.

De kerk is helder licht van binnen en perfect onderhouden. Gezamenlijk bidt men het rozenhoedje. In de sacristie instrueert Manuele de jonge misdienaars.

Tijdens de collecte probeer ik mijn maaltijd van de vorige avond goed te maken. Na de mis merk ik dat mijn gift niet bij de juiste priester is terechtgekomen.

Vanuit lager gelegen delen lijken de huizen langs de bergrand een front te vormen tegen het diepe ravijn. In het dorp zelf staan de rijen huizen in lagen achter elkaar. De verkeersweg loopt achter de huizen langs.

Na Lentiscosa stijgt de weg in bochten tot ca. 500 meter. Op steile hellingen klinken koperen bellen van grazende koeien. Hun kalfjes huppelen achter moeder koe. De zee ligt achter me en verdwijnt geleidelijk uit het zicht.

SAN GIOVANNI A PIRO

Vergezichten, bergen, zee

Onderdak vinden In San Giovanni a Piro lijkt niet eenvoudig. In een bar helpt een aardige serveerster me. Ze belt met enkele kennissen, maar bekent dan spijtig dat ze het niet weet. Later ontmoeten we elkaar in het dorp op. Ze vertelt dat ik wel in de lokale Casa Canonica kan slapen. Het gebouw blijkt gesloten.

De sleutel is bij een vrouw van Albergo La Pergola aan de andere kant van de weg.

In deze Albergo kan ik ook eten en blijven slapen voor € 20, -

In de omlijsting van de muren van huizen van San Giovanni verschijnt een adembenemend panorama.

Beneden het dorpje verschijnt een grillige kust met de eindeloze zee.

Dommelende baaien liggen in de beschutting van grimmige bergrotsen.

Na de indrukwekkende bergdorpen van de vorige dag is dit tot andere decor verrassend nieuw; een schitterend en uniek panorama.

Het bezorgt me elke keer opnieuw een kick van geluk en verwondering.

Beneden in het zaaltje van Albergo La Pergola klinkt vrolijke accordeonmuziek.

Een muzikant speelt behendig op zijn schipperstrekkast een aanstekelijk deuntje.

Het gedreven muziekritme brengt een blijde sfeer in de herberg.

Ik slaap in de laatste kamer op de bovenste verdieping.

Het is er wel koud maar ook comfortabel.

Mijn zwerftocht heeft tegenstrijdige elementen; het niet verwachte schept verrassingen, het verwachte schept teleurstellingen. Ik ervaar pieken (laat dit moois voortduren) en dalen (laat dit ophouden).

De tocht bestaat uit een aaneenschakeling van ontmoetingen.

Waarom wil ik dit eigenlijk? Ondanks momenten dat ik me moe en ellendig voel en stuit op dagelijkse problemen als onderdak vinden, voel ik vertrouwen. Zonder de ballast van verwachtingen ervaar ik vaak een gretige drang en voel ik me overspoeld met mild warm geluk. Elke dag toont de natuur haar wonderen, elke dag ontmoet ik speciale mensen.

In de hal bij de receptie van de Albergue wacht een groep jonge mensen uit Rome. Ze maken deze dag onder begeleiding van een gids een tocht naar een grot in de bergen. Nadat ze met me kennis maken, vertellen ze over hun avontuurlijke tochten door bergen en grotten. Ze vinden het stoer dat ik op mijn leeftijd deze tocht onderneem. De mensen van de herberg zijn nu zeer hartelijk. Ze willen geen geld aannemen. De echtgenote van de patroon geeft me een heerlijk broodje mee. Buiten het dorp volgt een lange afdaling naar het kustplaatsje Scario. Achter me zie ik boven de huisjes over de bergrand omlaag blikken. Onder een stille wolkeloze lucht omringen de hoge bergen de kleurige huizen van San Giovanni a Piro.

Beneden me schittert het water van de Tyrreense Zee. In Policastro volg ik een weg langs de zee, parallel aan de drukke rommelige hoofdstraat. Op een muurtje langs het strand eet ik mijn brood op. Een tuffende driewielige APE hobbelt in mijn richting. De zijdeurtjes van het blikkerige voertuig gaan open en twee werklui in overalls stappen uit. Ze kiezen een plekje naast me en pakken hun lunch uit. Een bestelbus met drie mannen in werkkleding stopt even hierna. Ze vinden een plekje tegenover me. Hun middagmaal is verpakt in geruite handdoeken. Ze maken de knoop los, kijken bij elkaar in de handdoek wat de pot schaft en beginnen ook te smikkelen. We wensen allen elkaar smakelijk eten.

Scario

Ik begin met een sappige sinaasappel en eet erna een broodje tonijn
 De golfjes dansen in een vaste kadans naar het strand en vloeien als een waaier over het zand.
 De bergen om me heen, de eindeloze zee, de baai, de lucht, de zon, het toeval dat we ondanks
 al onze verschillen elkaar hier treffen en lekker eten; alles is zo lekker knus op deze plek in
 het zonnetje. Ik heb zin om hier langer te blijven, te genieten, geluk te koesteren. Het lijkt of
 alles in me en om me heen glanst.
 Dan vertrekt ieder weer; de APE wordt weer gereanimeerd en de lege trommeltjes worden
 weer in de geruite doeken geknoopt. De pauze van de metselaars/stukadoors is afgelopen.
 Na een driesprong bij Capitello wordt het druk op de weg.

SAPRI

Chiesa Santa Croce, Het Verlaten Kerkje

Mijn GPS wijst me de weg naar de moderne kerk van de parochie San Giovanni Batista in Sapri.

Achter de kerk staat een groot gebouw, de Casa Canonica. Alle deuren zijn gesloten.

Mensen in de kerk vertellen dat de pastoor pas om 18.00 uur komt.

Tot die tijd dwaal ik door het stadje. In de Gelateria op de boulevard liggen in een vitrine talloze smaken ijs in allerlei kleuren verleidelijk uitgestald. Even smul ik en gebruik tevens de open Wifi verbinding.

In de Casa Canonica is een reünie voor vrijwilligers van het Sanctuari van de Heilige Anna.

De pastoor heeft nu geen tijd voor mij. Men reageert nors.

In een zijlokaal blijf ik wachten. Na de bijeenkomst maken enkele mensen mij duidelijk dat ik weg moet, de deuren gaan op slot.

Een klein groepje wacht aarzelend buiten en leest mijn brief.

Ik wijs hen een plekje opzij van de kerk, waar ik die avond wil slapen.

Ze overleggen met elkaar over een alternatief. Ze bellen de beheerder van een kerkje bij de boulevard zal brengen.

Dit leuren om een slaapplek staat me tegen. De vrijwilliger van de Chiesa Santa Croce, een opgewekte snelwandelaar, brengt me met een vaartje naar de oude kerk.

Mijn slaapzak spreid ik uit in een knus hoekje en haal pizza met pils bij de overbuurman. Voor ik ga slapen neem ik een kijkje in de kapel van de stikdonkere kerk, bijgelicht door mijn hoofdlamp. Er hangt een geheimzinnige spookachtige sfeer.

's Ochtends zet ik de kerkdeuren wijd open. Onder de trap naar het bordes is een grot met een beeldengroep van herders en het kindje Jezus.

Langs de rotonde voor de kerk rijden auto's naar het centrum van Sapri of kiezen de kustweg omhoog door de bergen naar Maratea.

Na de onvriendelijke ontvangst in Sapri kreeg ik onverwachts hulp wat resulteerde in een prima plek om te slapen in de oude kerk.

Bij de waterkraan in het parkje vul ik mijn flessen met schoon drinkwater.

Mijn ontbijt bestaat uit graan pap en gedroogde banaan.

Na de boulevard gaat de weg omhoog en kruipt langs hoge grimmige rotswanden in de richting van Maratea.

Vandaag viert Italië il Giorno della Liberazione, Bevrijdingsdag. Italianen vieren de bevrijding van het land door de Amerikanen.

In de bergen scheuren motorrijders met rauw motorgeweld langs de rotswanden.

Haarspeldbochten worden strak en scherp genomen. Wielrenners met strakke kleurige pakken zoeven als een kleurig lint in hoog tempo voorbij.

In Aquafredda ontmoet ik een fietser, Eric uit Frankrijk. Elke vier jaar breekt hij een jaar er tussen uit en maakt een verre tocht. Eric is vandaag vertrokken uit Reggio Calabrië. Hij vindt de mensen in Calabrië niet vriendelijk of behulpzaam. In Basilicata zijn de mensen vriendelijker volgens hem.

De weg loopt langs de rand van de bergketen kronkelt in lussen omhoog en omlaag en kruipt door de bergen via duistere tunnels.

Deze kustweg herinnert me aan The Pacific Coast Highway in Californië.

De verkeersweg kruipt langs de buitenrand van het rots massief beneden me. Kolkende golven spatten uiteen tegen de rotsen.

Bij Aquafredda springen parapenten vliegers van de rotsen. Op de thermiek zweeft het kleurige geschulpte zeildoek boven de zee. De bungelende parachutist zet de daling in met sierlijke bochten en voert een precisielanding uit op het strandje tussen de badgasten.

MARATEA

Start Basilicata Coast to Coast

Boven het dorp Maratea verrijst een groot marmeren Christusbeeld op de top van Monte San Biagio. Ver voor het hooggelegen Maratea is dit beeld al zichtbaar. De tocht naar boven naar het plaatsje is erg vermoeiend.

Maratea lijkt met de enorme hoeveelheid van 44 kerken een reisbureau naar de hemel.

Een vrouw zet haar gehandicapte zoon af bij een activiteitencentrum.

Ze wijst me de weg naar de Casa Canonica en klaagt over de slechte voorzieningen voor haar verstandelijk gehandicapte zoon. Drie maal per week zijn er voor hem activiteiten onder begeleiding.

De Casa Canonica is een groot vrijstaand gebouw. Na enkele malen bellen verschijnt op het balkon een priester. Hij is docent en verbonden aan het seminarie in Potenza. Vandaag vervangt hij in Maratea de pastoor.

Deze is naar een feest in Paestum. Zijn vervanger rijdt 's avonds weer terug naar Potenza, samen met drie seminaristen.

Maratea boven ligt op een hoogte van ca 300 meter. Ik ga op zoek naar de Chiesa Madre, de hoofdkerk.

Het is een zware klim. Onderweg spreekt een bejaard echtpaar, Lilian en Mario, me aan in het Nederlands. Voor ze teruggingen naar deze streek hadden ze een Italiaans restaurant in Zandvoort. De zus van Mario heeft een pizzeria in Maratea.

Zij regelt elk jaar een mis, opgedragen aan hun moeder die 58 jaar geleden is gestorven.

In de kerk zie ik tot mijn verbazing de priester van de Casa Canonica met de drie priesterstudenten naar de sacristie voorbij me lopen.

Mario pleit in rap Italiaans bij de priester voor onderdak. Deze belooft dat de seminaristen na de mis een B&B voor me zullen regelen.

Ik heb geen voorstelling van de volgende track naar het plaatsje Trecchina. De gps geeft een stijging van 1 km en een daling van 555 meter aan. Red ik dit wel?

De drie seminaristen vergezellen me naar een B&B, mijn slaapadres. De eigenaresse spreekt goed Engels.

Toeristen bekijken de souvenirwinkeltjes in het centrum van Maratea.

In de pizzeria van de zus van Mario koop ik enkele Italiaanse liflafjes, die ik buiten op het pleintje opeet. Met de GPS vind ik de B&B terug.

De volgende dag loop ik over de verharde weg tussen Maratea en het volgende dorp Trecchina.

Ik snijdt per ongeluk een stuk van de track af. De zee verdwijnt na Maratea uit het zicht. Rondom zijn kale rotsen en beboste bergen. De scherpe gekartelde randen boven dalen veranderen geleidelijk in zachtere rondingen.

Tijdens een eetpauze geniet ik van de spannende diversiteit in het landschap rondom me.

TRECCHINA

Kus van de barones

Frisse groene loofbomen langs de weg
begroeten me bij aankomst in het dorp Trecchina.

In een park wandelen dorpelingen en praten met elkaar.

Voor een kiosk in het park zijn zitjes met mannen die kaarten.

Naast hen wachten reizigers op de bus.

Naast de kerk klauteren kinderen op kleurige speelwerktuigen. De Casa Canonica is tegen de kerk gebouwd. De pastoor komt om 18.00 u. Na de siësta om drie uur heb ik een afspraak bij kapper. Voor acht euro heb ik weer een frisse bol.

Trecchina ligt op 500 mtr hoogte in de beschutting van beboste bergen. Deze reiken tot 1200 meter.

Op een bankje in het park kan ik de luide gesprekken bij bar “Dell Angelo” duidelijk volgen. De kiosk heeft als enige in het dorp wifi, maar deze ligt nu plat. De tandeloze kosteres meldt dat de pastoor vanavond later komt.

Het is later in de middag druk in het speeltuintje. Kinderen voetballen en rennen rond, vaders en moeders letten op hun kroost.

Een vrouw raadt me aan om alvast in de winkel eten te kopen. Ze helpt me met het samenstellen van mijn boodschappenlijstje voor een simpel voedzaam avondmaal.

In de kerk bidden vrouwen het rozenkransgebed

Een keurig dametje, gekleed in een zwart mantelpakje schuifelt voorzichtig door het gangpad in mijn richting. Ze stapt mijn bank in, buigt zich naar me toe en kust me vol op de mond.

De voorbidster in een bank voor me draait zich om, ziet het en schiet in de lach.

De oudere dame verlaat mijn bank, loopt door het gangpad in de richting van het altaar en werpt kushandjes naar elk heiligenbeeld.

Naast het grauwe gemurmel van Weesgegroetjes klinkt sloffen haar overmaatse schoenen op de stenen vloer. De dementerende “barones” verlaat statig de kerk.

Na de kerkdienst voeg ik me in het park tussen de mensen en loop mee in de malende tred van het dorp.

Iedere dag ga ik naar een misviering. De kerkgangers zijn merendeels vrouwen, soms gemengd met enkele nonnen. Het bijwonen van de kerkdienst betekent een extra bonus voor een overnachting. Om zes uur start het rozenhoedje, daarna begint rond half zeven de pastoor met de mis. De tijden liggen ongeveer vast, soms wordt er van afgeweken als de pastoor meerdere parochies heeft of moet invallen. Lukt dit niet dan nemen leken de viering over.

Na de dienst klamp ik Don Guido aan. Deze tikt gedreven op het schermje van zijn GSM en heeft geen aandacht voor mij. Wel schakelt hij een jonge vrouw in om me te helpen. Ze belt iemand en brengt me even daarna met een pick-up naar een clubgebouw buiten het dorp. Er staan bedden en ik mag alles gebruiken.

Er is zelfs warm water. Doordat ik het zo koud heb, dat ik de douche laat wachten en snel diep in mijn slaapzak kruip. Uit een kast haal ik enkele paardendeckens en spreid deze over mijn slaapzak.

's Ochtends wachten naast de kiosk enkele dorpsbewoners op de bus, die hen naar hun werk of school in Lagonegro brengt.

Buiten het dorp verdwijn ik weer in het landschap langs slingerende paadjes.

De tracks op mijn GPS blijken nauwkeurig. In een bos loopt ik over een pad. Beneden dit pad stroomt helder water van een beek.

Een deel van het pad is met prikkeldraad afgezet. Daarachter grazen enkele paarden.

Een nerveuze merrie met haar veulen slaat op de vlucht. Bij een volgende versperring kom ik ze weer tegen. Verdekt schuilen ze achter struiken.

De merrie posteert zich tussen mij en haar veulen. Rustig passeer ik hen en laat hen voldoende ruimte om weg te kunnen.

LAURIA

Rocco Papaleo en Domenico Lentini

Pas nadat het beneden dorp van Lauria (Lauria Inferiore) in zicht komt ontdek ik dat dit dorp uit twee delen bestaat, Lauria Inferiore en Lauria Superiore. De klim naar boven is weer vermoeiend en er lijkt geen eind aan te komen.

Soms lispelt een vals stemmetje: “Terie, zal je niet eens stoppen met zo’n zware tocht? “

Doornat, bezweet, knok ik omhoog, maar rust om de haverklap.

Een vrouw komt uit een boerenwoning en biedt me enkele sinaasappels en een fles perensap aan.

Wijn, sap en vruchten, het is allemaal van eigen teelt vertelt ze trots.

Ze is ook op de hoogte van de route die ik gekozen heb.

Rocco Papaleo, de initiatiefnemer van deze wandelroute, komt uit dit dorp Lauria en was leraar van beroep.

Met enkele vrienden ontwierp hij de track die ik nu volg. In 2010 namen ze een film op “Basilicata Coast to Coast”

De film bracht deze vergeten en verwaarloosde regio onder de aandacht van een groter publiek.

De moeder van Papaleo woont hier nog steeds. Ik krabbel verder naar boven en puf uit op een bank in een plantsoentje.

Een jonge moeder en haar zoontje komen naast me zitten. Hier lijken de mensen vrijer.

De vrouw attendeert me op het nonnenklooster aan de overkant. Ik zou er kunnen slapen.

Ik bel aan bij de massief houten deur van het grijs granieten klooster.

Via de intercom raadt een non me aan om naar de Chiesa Madre San Nicola di Bari te gaan in Lauria Superiore (boven)

Smalle steegjes en stenen trappetjes tussen de huizen van het oude dorp verschijnen als dunne stippellijntjes op het scherm van mijn Garmin.

Binnen dit labyrint van steegjes en nisjes ontdek ik telkens op het laatste moment een doorgang. Ik heb moeite om me binnen het labyrint te kunnen oriënteren.

Mijn GPS is hier een kostbaar hulpmiddel.

Delen van het dorp liggen verscholen achter rotswanden of zijn verborgen achter bomen en struikgewas.

Rond het middaguur is het stil, de bewoners hebben zich teruggetrokken in hun huizen. Er is niemand die ik kan vragen naar een slaapplek.

Bij een fontein spelen schoolkinderen met blauwe schortjes. Van hun juf mag ik mijn rugzak tot na de schooltijd in het schoolgebouw laten staan.

Tegenover de school staat een oude bruine bar. Er is heerlijke espresso, internet en een nieuwe Engels sprekende eigenaar.

Aan de andere kant van het dal rijst een berg op van 1200 meter hoogte. Volgens de barman stortte vorig jaar een lawine van de berg en verwoeste alle ski-faciliteiten waaronder de skilift. Er is onvoldoende geld voor herstel. Dit betekent dat de wintersporters afhaken, wat een tegenvaller is voor de jonge bareigenaar.

Wintersporters zijn klanten die geld uitgeven.

De barman heeft al veel van de wereld gezien voor hij hier neerstreek.

Voor een slaapplek zal ik hier met Don Vincenzo, de pastoor, moeten praten.

Op het kerkpleintje hangt bij een gebouw een marmeren plaat met opschrift: "Sala Del Pellegrino".

Binnen schildert Angela op witte kussenslopen Dalmatiërs, van Walt Disney. De ruimte is bestemd voor pelgrims. Angela belt Julia, een vrijwilligster. Julia zal straks alles voor mij regelen zo verzekert Angela.

Julia blijkt een behulpzame hartelijke gepensioneerde onderwijzeres te zijn.

Na de kerkdienst zal ze met de pastoor praten maar verzekert ze me, alles wordt straks prima geregeld, inclusief mijn avondeten.

Domenico Lentini is de beschermheilige van Lauria. Deze priester leefde in de 18^e eeuw en stond bekend als een weldoener voor de armen.

Op schilderijen deelt de zalig verklaarde priester voedsel uit aan de armen.

Men dicht hem vele wonderen toe. Zijn graftombe staat in deze Chiesa Madre San Nicola di Bari.

Zoals in elk heiligdom is er een winkeltje met religiosa naast de kerk.

Op de winkelschappen staan liefzoete madonna's en mollig zwevende cherubijnen. Aan de wanden hangen iconen.

Zowel tijdens het rozenhoedje als tijdens de misviering zit de grote kerk helemaal vol.

Men verzekert mij dat dit dagelijks gebeurt. Het geloof lijkt in geïsoleerde dorpen beter geconserveerd. De misdienst duurt erg lang.

Na afloop lopen Julia en ik naar de sacristie. Don Vincenzo is tijdens de viering imposant en charismatisch.

In de sacristie verkleedt de priester zich. Hij lijkt in mijn ogen te krimpen.
 Hij nodigt me uit voor een etentje. We lopen door het dorp naar een pizzeria.
 Onderweg wordt hij door verschillende mensen aangeklampt. Een Marokkaan is ook uitgenodigd. Deze spreekt gelukkig ook Frans, want mijn beperkte Italiaanse woordenschat is vrij snel uitgeput.
 Na het eten lopen we terug naar de Sala de Pellegrino.
 De stalen rolluiken zakken luid ratelend omlaag, waarna het in mijn slaapvertrek aardedonker wordt.

Ook de volgende ochtend zit de kerk weer vol kerkgangers.
 Na de mis neem ik afscheid van mijn goede feeën en loop omhoog via stenen trappen.
 Boven op een hoogte van ruim 650 meter wordt een oude spoorlijn naar het dorp Pecorone nu gebruikt als fietspad. Ik kom onderweg niemand tegen.
 Door een berg kruipt een lange smalle tunnel, verlicht door enkele lichtpeertjes.
 Na Pecorone loop ik langs de pijlers onder viaduct door. Boven me is de A3 de autostrada.
 Hierna loop ik door een uitgestrekt bebost gebied. Licht loop ik langs een slingerend pad omlaag. Op het laagste punt van deze vallei stroomt een beekje.
 Na een houten bruggetje volgt een lange klimpartij door dichte bossen.
 Boven op de kam zijn enkele open plekken tussen de bomen. Daar kan ik de wijde omgeving bekijken. Zover ik kan zien, zijn er bossen en bergen, zonder enig teken van bewoning.
 Het is fysiek opnieuw een zware dag met taai klimwerk. Later op de middag kijk ik uit naar mogelijkheden om in de bewoonde wereld terug te keren.
 De topokaart is summier. Mijn enig houvast is het lijntje van de track. De afstanden kan ik moeilijk inschatten.
 Aan het einde van de middag ontdek ik beneden me enkele huizen van het gehucht Chiaito. Bekaf klop ik aan bij een boerderijtje. Een oma en haar kleindochter doen open en reageren schuw.
 Hun gezichten lijken te zoeken naar de oplossing van een probleem; “Hoe raken we deze vreemdeling weer kwijt? “
 De kleindochter vertelt met overtuiging dat er drie kilometer verder De Vecchia Fattoria is. Ik kan daar alles krijgen wat ik nodig heb. Na deze drie kilometer vertelt een volgende boer me dat er na nog eens drie kilometer eten en drinken op me wacht. Er volgen opnieuw drie kilometer waar een herderin me vertelt dat na vijf kilometer eten en drinken voor me klaar staat. Met kreunende benen stap ik door de druilerige aanhoudende regen.

RIMENDIELLA (wapen Potenza)

Drie Kilometer Verder?

De avondschemering valt. Bij een kruising vlakbij het gehucht Rimendiella staat achter een hek een clubgebouw. Onder het afdak zou ik droog kunnen slapen.

Bij een waterkraan op de kruising maak ik van de harde kaak van Oma en haar kleinkind een papje, mijn avondmaal.

's Nachts stormt het hard. Diep weggekropen in de slaapzak breng ik de nacht door.

Ik slaap twaalf uur achter elkaar en voel me erna weer fit. Mijn ontbijt bestaat uit een vertrouwd bakje Lidl-pap.

Vijf kilometer verder staat op een uithangbord "Ristorante Vecchio Ponte". Het is een restaurant voor wintersporters, waar nu alleen espresso geschonken wordt.

Een stukje verder scharrelt een vrouw buiten in de regen. Ze haalt hout voor de kachel.

Ik vraag haar een korte weg naar Moliterno. Ze wil me helpen en gaat me voor naar haar woning en houdt daarbij de valse waakhond stevig vast. Volgens haar is het beest gevaarlijk. De huiskamer is een donker hok. Het is er behaaglijk warm. Ze legt enkele berkenstammetjes op het vuur.

Moeder (69 jaar) en dochter lijken arm. Ze dragen grauwe versleten kleding en hebben een troosteloze gelaatsuitdrukking. Ondanks dat ze geen vreemden gewend lijken te zijn, tonen ze zich naar mij zorgzaam en gastvrij.

Ze toveren uit de bakstenen muur een groot zelfgebakken brood tevoorschijn en geven dit aan mij. Het wagenwiel kan niet in mijn rugzak. Ik voel me dankbaar voor de warmte van dit huis en van deze mensen.

Voor de foto poseren ze als bedremmelde kleuters.

Een foto in de nette kamer op de eerste verdieping leek hen mooier, maar ik wilde hun ongepolijste warmte bewaren.

De GPS toont tijdig het dorp Moliterno. Ook hier lijkt het stadje verstoppertje te spelen.

Moliterno

Koud maar Gezond Hierboven

De entree van het plaatsje is verwarrend. De zigzag koers verandert enkele malen van richting.

Vlak voor Moliterno zie ik hoog boven me pastelkleurige gevels van huisjes, die als nestkastjes aaneengesloten op richels staan.

Massieve grijze bergrotsen omringen het dorp. Naast de stenen trappen, die omhoog naar het plaatsje leiden, staan witte woningen. Enkele deuren gaan open, een hoofd steekt naar buiten om te zien wie er langs loopt. Aan het eind van de trap sta ik abrupt in een straatje met smalle stoepjes.

In een rijk gesorteerde maar krappe kruidenierswinkel stuurt de eigenaar zijn winkelhulp met me mee. Deze klopt een stukje verder aan bij een huis en vraagt aan de bewoonster om me straks naar de pastoor te brengen.

Het is buiten koud. De mensen hier vinden het weer op dit moment beter. De winter houdt dit bergdorp lang in zijn greep vanaf oktober tot april. De temperatuur zakte de vorige winter tot vijftien graden onder nul. De echte zomer duurt hier slechts twee maanden. Daardoor is het hier altijd fris, dus zegt men “gezond”.

Op een bankje langs een brede laan eet ik brood met spulletjes uit het winkeltje. In een kleine bar drink ik koffie.

De juffrouw van de bar vertelt me dat ze op het conservatorium Piano Forte heeft gestudeerd. In dit dorp kan ze er geen droog brood mee verdienen. Er zijn hier relatief veel ouderen. Jongere mensen trekken weg, er is geen werk hier.

Huizen staan te koop of zijn te huur.

Drie uur 's middags bel ik aan bij het huis van de vrouw, die me naar de pastoor brengt.

De jonge moeder komt naar buiten met haar dochtertje aan de hand. Ze geeft mij een pakje met belegde broodjes en pakjes frisdrank. Dit gulle en niet verwachte geschenk maakt me verlegen en intens dankbaar. Met elkaar lopen we naar de Casa Canonica.

De vrouw brengt haar dochter naar de catechismusles in het centrum van het stadje. Daar belt ze de priester en vraagt hem om een slaappleats. In het gebouw boven krijg ik een kamer met een bed.

De straatjes in het oude centrum hebben verrassende zijsteegjes naar boven en naar beneden. Via steegjes en trappetjes beland ik op kleine knusse binnenplaatsjes.

Smalle steegjes vormen doorgangen. Stenen boogjes zorgen voor stabiliteit van het labrynt. Het cafetaria naast het kleine busstation is het ontmoetingscentrum. De TV staat aan en mensen lezen er kranten en tijdschriften of spelen kaart.

's Avonds eet ik in een restaurant alleen pasta funghi, de primi piatti. Mijn maag heeft zich aangepast aan de schaarste van dit pelgrimsleven. Op de terugweg naar mijn slaapplek loop ik langs een stenen wal waarachter beneden een uitgestrekte vlakte ligt. In het donker zie ik er contouren van bossen en akkers met enkele lichtpuntjes als teken van bewoning.

Tegenover mijn slaapkamer staat de plaatselijke bibliotheek.

Op deze avond dragen amateurs hun zelfgeschreven poëtische teksten voor.

Er is grote publieke belangstelling. Ik voel de teksten meer dan dat ik ze echt begrijp.

De gesproken zinnen vloeien als een zoete melodie door de zaal en geven een impressie van de inhoud.

Het publiek luistert muisstil. Na afloop applaudisseren de aanwezigen enthousiast.

De route van Moliterno naar de volgende stop in Tramutola gaat voor een deel door het Nationaal Park; “ Appennino Lucano Val d'Agri Lagonegrese”, een uitgestrekt bosgebied met uitbottende heldergroene vegetatie.

Paden zijn door de dichte begroeiing regelmatig onzichtbaar.

Kletsnat na een zware klim kom ik een man tegen, die hout verzamelt. Zijn hond waarschuwt hem voor de indringer. De man laadt het hout op het bakje van zijn driewieler.

Het is een raadsel hoe het dappere tufapparaat hier, in een woest terrein zonder wegen, alle obstakels zoals grote brokken kalksteen kan trotseren.

De man vertelt dat de grond al generaties lang bezit is van zijn familie.

TRAMUTOLA

Film Papaleo

In de namiddag kom ik in het dorp Tramutola. Het is stil in de steegjes van een kleurig verzorgd dorp.

In de koffiebar tegenover het Municipio (gemeentehuis) hangt een poster van de filmploeg met Papaleo, die in dit dorp op 7 september 2009 opnamen maakte voor de film *Basilicata Coast to Coast*.

Een gure wind waait door het dorp, ik heb het koud.

De Chiesa Madre, de hoofdkerk, heeft een licht, zoet interieur. Op het altaar pronkt een verguld Mariabeeld.

Naast de kerk staat de Casa Canonica. Volgens de overbuurvrouw eet de pastoor nu bij zijn moeder. Zijn auto staat er niet.

Vanaf het balkon zweeft een zak chips omlaag. Dit hartig hapje valt er lekker in.

Om half zes steekt Don Vincenzo zijn hoofd uit het raam op de bovenste verdieping van het royale Casa Canonica.

Ik krijg een kamer op een tussenetage. Naast mijn bed staan megafoons op statieven verbonden met opladers. Tijdens de processies door het dorp worden hiermee de gebeden en gezangen versterkt.

Na de mis verorber ik in het centrum van Tramutola een pizzapunt en meng me tussen de dorpingen tijdens het passeggiare in de hoofdstraat.

Bij terugkeer in de Casa Canonica is Don Vincenzo weer mijn onzichtbare kamergenoot van de bovenste etage.

De volgende ochtend praten we samen over zijn dorp Tramutola. De priester blijkt dan een jonge gemoedelijke gesprekspartner.

Don Vincenzo wil me bij het afscheid € 20,- geven voor eten.

Het kost elke keer weer moeite om uit te leggen dat ik dit niet wil. Don Vincenzo begrijpt het. Even later komt de priester binnen met een tas etenswaren. Ik ben daar erg blij mee.

Voor ik via de Piazza Republica het dorp verlaat benut ik de laatste kans voor een stroperige espresso in een winkel.

De jonge winkelier merkt mijn verkoudheid op. Vanaf de nacht in het haventje van Acciaroli heb ik er last van.

De man geeft me een rolletje mentholsnoepjes en verzekert me dat deze prima zullen helpen. Hij wil er geen geld voor hebben.

Buiten Tramutola slingert een kiezelpad langs een heuvelrand. De verkeersweg ligt ca zestig meter lager.

Vanaf deze balkonpositie kijk ik rond over een uitgestrekt panoramalandschap. Het eindeloze dal loopt door tot aan blauwgrijze bergen in de verte. Ook ontdek ik details beneden me.

Enkele vrijstaande huizen, verspreid over de groene vlakte, dorpjes tegen berghellingen.

Het geeft me een heerlijk machtig gevoel; iets van grip krijgen op de schepping.

Op een stenen muurtje ga ik zitten, benen over de rand en luister naar ronkende miniatuurtractoren, zoevende auto's die voortkruipen langs een grijs weglint. Elk geluid is duidelijk hoorbaar.

Details in de vlakte zijn zichtbaar. Ik voel me heerlijk, omringd door een tijdloze rust, alleen op de wereld

Twee jonge crossfietzers met helgele nylon sportjacks en zwarte valhelmen rijden over het pad.

De jeugdige evenwichtskunstenaars balanceren op de trappers en moeten voortdurend bijsturen om op het smalle paadje te blijven. Ze stoppen naast me voor een praatje.

Vanaf hun gezichten straalt onbevangen onrijpe levenslust.

Zondag viert men feest in Viggiano.

Ze vertellen de geschiedenis van de Zwarte Madonna van de Heilige Berg van Viggiano. De laatste kilometers voor Viggiano betekenen afzien.

Op de laatste twee kilometer gaat het bospaadje driehonderd meter vrij recht omhoog.

Vlak voor de finish is mijn energie op.

Bij een kruisende verkeersweg probeer ik een lift te krijgen. Er komt geen auto langs om me te verlossen.

Ik moet verder omhoog stomp en na elke paar meters rusten.

VIGGIANO

La Madonna Nera del Sacro Monte di Viggiano

Na de eerste huizen van Viggiano sta ik voor een lift naar een parkeergarage. Na de eerste lift volgt een tweede lift. Deze stopt pal voor de basiliek.

In de statige kerk schijnt licht op de gouden matbruine Madonna met Jezus op schoot.

Ze dragen een gouden kroon.

Aan de muur hangt een vitrinekast met kostbare geschenken als dank voor de hulp van de Madonna; gouden sieraden, dure horloges en exclusieve juwelen.

In de uitbundig versierde basiliek klinkt gedragen zoete muziek.

Buiten de basiliek geniet ik van de Italiaanse koffie. Ik dreig verslaafd te raken aan de heerlijke stroperige espresso. Na de koffie bestel ik op de Piazza een gelati bij het ijsfabriekje Crigel.

De eigenaar toont zich trots op zijn ijs, maar wil niet dat ik deze gelati betaal.

Ik heb dit volgens hem verdiend. Wel vraagt hij om in mijn reisverslag de naam van zijn ijssalon Crigel te vermelden.

Even later rijdt de auto van Don Paolo, de priester, langs.

In de basiliek loop ik de sacristie binnen.

Don Paolo zetelt achter een groot glimmend notenhouten bureau.

In een hoek van de sacristie zit een priester, strak en afstandelijk. Het begrip inquisitie schiet door mijn hoofd. (ten onrechte?)

Na het lezen van mijn kennismakingsbrief belt Don Paolo iemand. Ik begrijp niet alles, maar wacht.

Een seminarist loopt met me mee en maakt een foto in de basiliek van mij met de zwarte madonna.

De zwarte Madonna van Viggiano

Grumentum, het gebied rond Viggiano, werd tijdens de invasie van Moslims verwoest.

De Christenen die dit overleefden vluchtten in de bergen en namen het beeld van de Zwarte Madonna mee en verstopten het in een donkere grot. De overheersing duurde 2 tot 3 eeuwen. In de 11^e eeuw werd het gebied heroverd door de Christenen.

Inwoners zagen mysterieuze blauwe flikkeringen op de hoogste berg.

Bij onderzoek vonden ze in een grot een prachtig ongeschonden houten beeld.

Zij brachten dit godsgeschenk naar de dorpskerk.

De lokale bevolking is zeer toegewijd aan dit goddelijk beeld. Zomers brengt men het beeld naar de grot in de berg en in de herfst keert het terug naar de basiliek in Viggiano.

De eerste zondag van mei wordt de Zwarte Madonna in een plechtige processie van de Kerk van Viggiano naar het heiligdom op de heilige berg gedragen.

De Heilige berg (1725 meter) ligt twaalf kilometer van de stad Viggiano (975 meter).

Op de eerste zondag van september wordt het beeld weer teruggebracht naar de Moeder Kerk in Viggiano.

Daarna stapt de seminarist met mij in een Caritas- bestelautootje en brengt me naar hotel Theodokis aan de rand van het dorp.

Ik krijg een kamer. Er is een restaurant met volop personeel met twee gasten; pelgrim Terie en Erik, een Duitse motorrijder.

De ober heeft een tijdje in Zwitserland gewerkt en spreekt vloeiend Duits.

In het restaurant schuif ik aan bij de enige andere gast Erik, een motorrijder uit Duitsland.

Erik breekt ook jaarlijks er even uit. We hebben het samen gezellig en praten over onze soloreizen, over thuis, over onze kinderen en kleinkinderen.

Erik was eigenaar van een installatiebedrijf, dat al generaties lang van zijn familie is.

Hij trekt elk jaar enkele weken met zijn motor rond. Hij ervaart dit als in een flow zitten.

Een hotel ervaar ik als een enclave buiten de commune van een dorp of stad. Ik voel me bezwaard vanwege de pelgrimsbevoorrechtiging. Wel beschik ik hier over mogelijkheden om mijn kleding te wassen en mezelf te verzorgen.

's Ochtends neem ik na het ontbijt afscheid van Erik. Het was een flits van vriendschap, vertrouwddheid en intimiteit.

Licht energiek loop ik over smalle paadjes door de uitgestrekte bossen en raak geleidelijk ingesloten door de vegetatie.

De GPS, mijn enige betrouwbare digitale speurhond, leidt me door dit bergachtige gebied. Verscholen tussen gebladerte kwinkeleren vogels opgewekt. Onder aan de helling klatert het water van een beek over een grintbedding.

Op een berghelling springen blaffende honden, die mij ontdekt hebben, opgewonden heen en weer. Het zijn forse beesten met een dikke bonte vacht zoals van een Sint Bernardshond.

Ze wachten me op, draven later met veel lawaai op mij af, maar vallen toch niet aan.

Donkere dreigende wolken drijven langs de hemel.

Door een steile goot moet ik tussen stapels rotsblokken omhoog klimmen, terwijl de honden naast me tekeergaan. De souplesse en de balans worden minder naarmate ik ouder word.

Daarbij kan ik het geblaf en gehijg naast me niet gebruiken.

Bij een afrastering van prikkeldraad moet de rugzak af, om op mijn rug onder het prikkeldraad door te kunnen tijgeren.

Nu verder lopen te riskant wordt en teveel tijd kost, besluit ik de verkeersweg de SP 103 te volgen.

Op deze enige weg passeert elk uur hoogstens een voertuig.

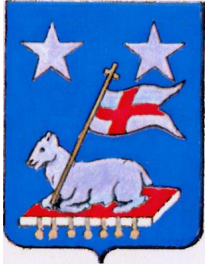
Een boerin raadt me aan om de bus te nemen naar het volgende dorp Corleto Perticara.

Om half vier scheurt een bus uit een haarspeldbocht en komt met een vaartje op me af.

Ik sta midden op de weg en zwaai naar de chauffeur.

Deze remt voluit en opent de deur.

Voor ik kan zitten, geeft de chauffeur vol gas. Als een coureur wringt hij de bus door de bochten en zigzagt langs de gaten in het wegdek. Bij smalle bochten moet hij verschillende keren steken. De chauffeur heeft haast en geen tijd om een kaartje af te rekenen.

CORLETO PERTCARA
Pastoor met Veger en Blik

Corletico Perticara ligt op 750 meter hoogte. Het dorp lijkt bij mijn aankomst met de bus vrij klein.

In een smalle onoverzichtelijke bocht rammen we bijna op een personenauto.

De buschauffeur kan op het laatste moment nog abrupt en hard remmen.

In het dorp loop ik over brede stenen trappen tussen de huizen door naar een lager gelegen dorpsstraat.

Op de centrale piazza staat een groot gemeentehuis.

Binnen meld ik me bij de receptioniste die me aflevert bij de kamer van de Dottore Assistente Social. In de hal wacht ik op de Dottore, die nog bezig is.

Een bezoeker vraagt me wat ik in dit dorp zoek.

Als hij hoort dat ik een slaappleats zoek reageert hij boos.

In Nederland moest hij alles betalen. Hij is verontwaardigd, dat ik hier als pelgrim onderdak aangeboden krijg.

Andere wachtenden storen zich aan de houding van de man.

De Assistente Social roept via haar mobiel een vrouwelijke parkeerwachter op.

Deze lijkt zeer vertrouwd te zijn met de dorpskerk en brengt me naar de pastoor.

Don Vincenzo beheert de twee kerken in Corleto.

De oude kerk in het oude centrum is fraai beschilderd. De bogen hebben op de rondingen witte biezen.

Een helder licht schijnt op het fraai versierde beeld van Maria met het kindje Jezus.

Don Vincenzo zit geknield in een kerkbank tussen de parochianen en bid hardop het

Weesgegroetje.

Ondertussen leest hij mijn brief, maar valt ook elke keer op tijd in voor het rozenkransgebed.

Don Vincenzo kan uitstekend multitasken. Tijdens het bidden van de rozenkrans overlegt hij na het lezen van mijn brief met Nathalie, een jonge vrouw, over mijn slaappleats en vervolgt

dan weer precies getimed het Weesgegroeitje.

Nathalie belt haar vriend. Samen rijden we naar het oratorium, een ruime zaal onder de nieuwe kerk, in het bovendorp. Het interieur van de kerk staat in de steigers. De muren worden opnieuw gestukt.

Ik kies een beschut hoekje in de enorme ruimte om te slapen.

In de zaal zijn allerlei activiteiten zoals; toneeluitvoeringen, handenarbeid, feesten.

Nathalie waarschuwt tegen vandalisme door de dorpsjeugd. 's Avonds moet ik daarom de ruimte extra zorgvuldig afsluiten.

Het restaurant in het dorp is gemoderniseerd. Ik merk dit aan de hoge prijs voor mijn prakkie.

In de kerk hebben werklui de waterleiding per ongeluk afgesloten.

De volgende ochtend zoek ik de stukadoor, die van boven af via de steigers omlaag klimt.

Hij zet een hendel om waarna het water door de buizen borrelt.

Beneden in het souterrain kan ik douchen en pap maken van het laatste restje Lidl voer als ontbijt. Buiten de kerk geniet ik van het uitgestrekte groene landschap.

Het ochtendlicht kleurt de lucht en de bergen helder fris, alsof het pas nieuw is.

De sleutels van de bovenkerk breng ik naar de pastoor, Don Vincenzo, in het benedendorp.

In de kerk trilt het schemerlicht.

De vage gestalte achter in de kerk blijkt Don Vincenzo te zijn.

Met zijn veger en blik in de hand wijst hij in de richting van de sacristie.

Ik krijg een stempel in mijn pelgrimspas en neem afscheid.

Als ik de kerk verlaat, veegt de pastoor alweer met een bezem de vloer tussen de rijen banken.

Ik zoek via een doolhof van gemetselde paadjes en stenen trappetjes de uitgang van deze kasba naar de verkeersweg diep beneden.

Tussen de dicht naast, boven en onder elkaar gebouwde huisjes raakt een vreemdeling snel de weg kwijt.

Gelukkig klinken om me heen stemmen. Hoofden verschijnen van bewoners uit ramen en deuren om te vragen wie ik ben en waar ik naar toe ga. Vervolgens wijst men behulpzaam de weg.

In de smalle steegjes gaat elk gesproken woord snel rond. Ieder hoort de conversatie en enkelen komen naar buiten om te helpen. Eerst zie ik de vrouwen voor het huis, maar als ik verder omlaag loop verschijnen dezelfde vrouwen weer aan de achterkant.

Het lijkt een poppenhuis met openslaande deurtjes en raampjes waar de stemmen over elkaar tuimelen.

De achtergevel staat aan de rand van een steile rotswand.

Enkele balkons steken uit en lijken de afgrond eronder te tarten.

Na een lange afdaling wandel ik langs de Provinciale Weg. Regelmatig stop ik, draai me om en bewonder de kleurtjes van Corleto, die tegen de rotswand een kleurig patchwork vormen. Verderop kom ik in de vallei van de Torrente Sauro, een brede rivierbedding bezaaid met kiezels. De bedding ligt vrijwel droog.

Langs de oevers en tegen berghellingen worden installaties aangelegd voor oliewinning.

In de arme streek van Val d'Agri zijn eind twintigste eeuw oliebronnen ontdekt.

Olieproducenten prijzen overal zich aan met opvallende reclames.

Hier niet, in het vrijwel ongerepte Basilicata.

Langs de oever blijf ik staan bij een werkplek met hijskranen, bulldozers en donkere stalen pijpen. Lassers met beschermkappen zitten gebogen boven felle spetterende lasvonken en verbinden de ijzeren pijpen met elkaar.

Ik vraag aan werklui of ik foto's mag maken. Zij vinden het prima, als ik maar oplet.

Mensen van de Security zijn waakzaam.

Somber vertellen ze dat er met de exploitatie van de olie veel geld wordt verdiend.

Hun eigen loon blijft echter karig.

Een grote tankopslag en raffinaderij langs de rivier is volgens gasten van de koffiebar van Total. Dit staat nergens op een bord aangegeven.

De zon staat op zijn hoogst, als ik de rivier over steek. Onder de lange brug rust in de brede rivierbedding een kudde runderen. De beesten zien er exotisch uit met hun vale vacht en wijd uitlopende puntige horens. De zon brandt fel.

Even waan ik me in de Sahara in plaats van Basilicata.

Langs de rivier loop ik licht. Er is weinig verkeer en ik volg het voorbeeld van de kudde runderen en zoek een plekje in de schaduw van een boom.

Ik schraap mijn middagmaal bij elkaar; een laatste blikje tonijn met een bladerdeeg gebakje dat ik in de koffiebar kreeg.

Het plekje lokt uit om dromerig te blijven zitten en rond te kijken door dit machtige dal.

Banden van een vrachtwagen knerpen door het grint. De truck stopt naast me.

De chauffeur maakt met mij een praatje voor hij verder rijdt door de rivierbedding.

Hij stopt een vijftig meter verder, langs de rand van de rivier.

Een bulldozer stort met veel lawaai kiezelstenen in de stalen bak.
 Het bladerdek van de boom filtert het felle trillende zonlicht. Het bleek witte water van de rivier stroomt gestaag voorbij. Luieren is in dit moment genieten van weinig, zeer weinig, maar hier lijkt het alles.

“ GELUK KUN JE MAAR EVEN PROEVEN ”

Het volgende dorp Aliano ligt op 550 meter hoogte. Dat betekent onder een felle zon 250 meter omhoog zwoegen. De weg slingert door een warrig woestijnlandschap, gepokt met kale kalkrotsen en gapende kloven. Wegen zijn afgesloten vanwege aardverschuivingen. Op mijn GPS zie ik een directe weg naar het dorp, die nu versperd is. Een passerende automobilist meldt dat de weg wel beloopbaar is. Bij een bocht is een gapend gat; de weg is abrupt verdwenen. Het wegdek is ingestort en er gaapt een gat waarin grote rotsblokken liggen.

ALIANO

Cristo si è Fermato a Eboli

Voorbij deze hindernis staat op de rand van de instorting een krotje wat moedig stand houdt. Na een laatste bocht sta ik in een steegje met de eerste huisjes van het dorpje Aliano.

Carlo Levi

Cristo si è fermato a Eboli

*Aliano is een dorpje met zo'n 1100 inwoners, omringd door een indrukwekkend maar wat dreigend landschap. Het plaatsje zou onbekend zijn gebleven als het niet model had gestaan voor het dorp Gagliano dat het decor vormt van het in 1945 verschenen *Cristo si è fermato a Eboli* van de Italiaanse arts, kunstschilder en schrijver Carlo Levi.*

Levi beschrijft de bewegingloze tijd van het plattelandsleven en de stagnatie van het zuiden van Italië in de jaren dertig

De tijd is er nog cyclisch, de natuur vol magie en toverij, de verhoudingen feodaal en de berusting algemeen.

De oorzaak van de ellende in dit verkommerde dorp wijt Levi aan de incompetentie en domheid van de plaatselijke overheden en het onbegrip van de staat. Er ontbreekt ontwikkeling en hygiëne. Medicijnen tegen malaria ontbreken. De artsen van het dorp zijn onwetend of onbekwaam

Niets en Nooit

'Wat heb je gegeten?' 'Niets.' 'Wat verwacht je van het leven?' 'Niets.' 'Wat kun je daaraan doen?'

'Niets.' Het woord 'Niente' ('Niets') ligt de inwoners van het dorp Gagliano op de lippen bestorven.

Hetzelfde geldt voor het woord 'Crai' ('Morgen'). Maar 'Crai' betekent in Gagliano en omgeving eigenlijk 'Nooit'. De even zwijgzame als trotse boerenbevolking in dit arme deel van Italië verwacht al lang niets meer van staat, kerk en andere autoriteiten. "Wij zijn geen christenen" zeggen zij.

"Christus kwam niet verder dan Eboli". Met "christenen" bedoelen zij "mensen".'

Economische en culturele ontwikkeling is in dit gebied nooit tot stand gekomen door domheid, incompetentie en onbegrip van zowel het lokale als centrale gezag.

Levi beschrijft als voorbeeld hoe hij in dit dorp, waar de inwoners aan alles gebrek hebben, stuit op een volstrekt overbodig urinoir, met een omvang die 'het gemeentelijk budget van verschillende jaren' moet hebben opgeslokt: 'Ik ging naar binnen: aan de ene zijde van het waterbekken dronk een varken van het stilstaande water, en aan de andere zijde lieten twee jongens hun papieren bootje dobberen. Gedurende het hele jaar dat ik in Gagliano was, heb ik nooit gezien dat het gebouwtje gebruikt werd voor een andere functie.'

Abacadabra

De dorpelingen slaan zich door het leven, gelaten maar met veel kracht en trots en een onwankelbaar geloof in magie. Zo dragen zieken om hun nek een briefje met het woord 'Abracadabra', dat genezing moet brengen.

Dat is tevens een laatste redmiddel, want de twee artsen die het dorp rijk is, worden door de bevolking gemeden vanwege hun tekortschietende kennis. Hoopvol stort men zich dan ook op de banneling Levi als bekend wordt dat hij arts is geweest. Met bescheiden middelen weet hij te helpen en zo krijgt hij contact met de gesloten boeren en ambachtslieden.

Woede

Carlo Levi belandde in Aliano (Gagliano) nadat hij vanwege zijn politieke activiteiten, die het regime van Mussolini niet aanstonden, voor drie jaar verbannen werd naar het Zuiden. Na een jaar profiteerde hij van een algemene amnestie. Wat Levi in Aliano aantrof, wekte zijn woede en die is merkbaar in zijn boek. Enkele jaren na publicatie kwam er voor de ontwikkeling van het Zuiden meer geld van de nationale overheid beschikbaar. Carlo Levi wordt in het huidige Aliano dan ook met ere herdacht. Aan de doorgaande weg langs het dorp staat een borstbeeld van de schrijver, de woning waar hij verbleef is gerestaureerd en daar wordt een documentaire vertoond over zijn tijd in het dorp. In 1979 werd het boek verfilmd. Grotendeels werd de film opgenomen in het dorp Craco (zie verder in dit verslag)

Na de tocht omhoog door een ruig landschap met onvruchtbare kalkheuvels en grillige ravijnen ben ik even gedesoriënteerd tussen rommelige bouwsels. Dorpelingen wijzen me de weg door de straatjes naar de kerk. Het is voor hen rechte door, voor mij is het een kronkelende doolhof.

Na een verfrissend pilsje en pittige koffie babbel ik met een man die als gastarbeider in Duitsland heeft gewerkt. Het openbare WIFI punt naast de kerk heeft een bereik van enkele meters. Vrouwen wachten op pastoor Don Pierini. Zodra zijn auto uit een steegje opdoemt, waarschuwen de vrouwen mij.

Pas later begrijp ik dat de pastoor een plekje om te slapen heeft geregeld in een grote voetbaltent waar de jeugd uit Aliano traint.

Later op de avond, het wordt langzaam donker, loop ik door de enige rechte dorpsstraat naar een lager gelegen pizzeria. Deze ligt even buiten het dorp, op de plek waar Carlo Levi heeft gewoond. Mijn hoofdlamp helpt me om de weg terug te vinden in het donker.

Om me heen verschijnen de contouren van een magisch maanlandschap met diepe spelonken en gele grillige kalkrotsen. Het ijle geblaf van honden verbreekt de stilte.

Een enorme voetbaltent staat naast een pas gebouwde school. Over een kolossaal frame van aluminium profielen is een enorm doek gespannen.

Men heeft me aangeraden het hek te sluiten vanwege zwerfhonden.

In de tent is geen water, geen elektriciteit en geen WC. Door de verlaten pikdonkere stegen wandel ik naar de dorpspomp naast de kerk. Onder de pomp tanden poetsen en waterflessen vullen en terug naar bed.maar ik kan in het donker de weg naar mijn slaapverblijf niet terugvinden.

In het labirint hoor ik voetstappen. Uit het duister verschijnt een vrouw. Zij wijst me vriendelijk de weg naar mijn slaaptent. Op een beschut plekje naast de tribune liggen mijn spullen. In het donker is de enorme tent een zwarte haast ontoegankelijk grot.

De lichtbundel van mijn lampje tast de hoge koepel af.

Waarom leven de mensen in Aliano op zo'n hoge ontoegankelijke plek? Hoe voorzien ze in hun levensonderhoud in dit onvruchtbare gebied? De vragen malen door mijn hoofd.

Buiten is alles stil, behalve het geblaf van honden en de slagen van de kerkklok van het kerkje van Don Pierino.

Aliano

Painting Carlo Levi Aliano

's Ochtends word ik gewekt door het knersend geluid van het toegangshek. De eerste leerkrachten van de Lagere School rijden door de poort.

Ik was mezelf bij de dorpspomp naast de kerk. In de plaatselijke bar zoek ik informatie over het

volgende traject. De vrouw in de bar waarschuwt me; het zal vandaag erg warm worden en onderweg kan ik nergens eten kopen noch slapen. Ze geeft me enkele sinaasappels mee voor onderweg.

Buiten het dorp Aliano loop ik door een landschap wat al vertrouwd wordt. Op deze hoogte kan ik wijds uitkijken over het landschap.

In het zuiden liggen hoge besneeuwde bergtoppen in Calabrië. Ze steken boven alles uit.

Achter me verdwijnen de laatste huizen van Aliano geleidelijk achter de bergen.

Zodra de kalkrotsen wijken zie ik beneden me het brede rivierdal met een gebleekte bedding

Langs het pad staan vreemd gevormde grijze kleihopen met een afzakkend gerimpeld oppervlak als van gestolde rijstepap. Boven op prijkt een pruikje van stug gras. Een smal paadje loopt als een rodelbaan omlaag naar de verkeersweg langs de rivier. Voorzichtig laat ik me zakken langs het steile pad. Mijn stok dient nu als rem. Beneden komen enkele witte langharige geiten uit hun donkere pokdalige lemen hol.

De gps geeft de plek aan waar voorgangers in 2009 de rivier de Sauro overstaken. De brede rivierbedding is bezaaid met afgeronde witte keien. Balancerend over de keien zoek ik een plek om droog naar de overkant te komen. Tot mijn verbazing lukt dit zonder natte voeten. Net voor de overkant zakken mijn schoenen weg in de vette rivierklei. Na enkele kilometers beland ik in Caputo. Er is geen dorp, het bestaat slechts uit enkele losse huisjes. Er is niemand thuis. Dus loop ik door naar La Croce. Ik wil me vandaag weer kunnen wassen en de batterijen opladen. In La Croce staat zelfs geen huis. Halverwege een helling steken hoofden van werklui boven een greppel uit. Ze graven er een brede sleuf en plaatsen een wering van boomstammen in de grond tegen verschuivingen. Een van de werklui woont in Craco Peschiera. De werklui beloven me onderweg op te zullen pikken, als ze weer naar huis gaan. Aan deze kant van de rivier lijkt de grond vruchtbaarder. Mijn waterflessen zijn leeg. In een tuin bij een huis besproeit een man de fruitbomen. Ik kan mijn water weer aanvullen. Even later passeert een werkbusje, stopt, de deur zwaait open. Ik kan instappen en tussen de werklui zitten. De rugzak ligt achter in de laadbak. We passeren Craco.

Op de berg staan ruïnes. Ik wilde naar dit dorp, maar de werklui vertellen dat Craco alleen een grote ruïne is.

De bewoners zijn na de aardverschuiving geëmigreerd of zijn verhuisd naar het in de vlakke gelegen dorp Craco Peschiera.

CRACO PESCHIERA.

Terie wordt Verwend

In de hoofdstraat staan saaie flats. Achter een omheining staat een groot vrij nieuw gebouw.

De gevelplaten lijken verbrand door de zon.

Een poortje is niet op slot. In het gebouw zie ik achter een raam een lokaal met kinderen.

Vrijwilligers bereiden jonge kinderen voor op hun Eerste Communie.

Binnen maak ik kennis en na mijn gebrekkige Italiaanse intro vinden de kinderen de mondharmonicamuziek mooier.

Een van de vrouwen bezorgt me een emmer water met borstel en zeem om de opgedroogde rivierklei van mijn schoenen te schrobben. Ondertussen heb ik iedereen bijgepraat.

Zodra de pastoor in zicht is snellen de vrouwen naar hem toe met het nieuws.

De pastoor vraagt me: “Waarom pelgrimeer je en waarom kom je hier, hier is immers geen heiligdom”.

Hij maakt een kopie van mijn paspoort, bekijkt elke bladzijde en vraagt af of het paspoort verlopen is.

Na deze inspectie brengen de drie vrouwen met me naar de kerk.

Achter de sacristie is een badruimte, een keukentje en een slaapbank. Twee jonge vrouwen halen lakens en dekens uit kasten, dekken het bed en brengen later een tas met etensvoorraad mee.

Een vrijwilligster/onderwijzeres neemt me mee naar haar huis. Ze heeft een Wifi aansluiting (die niet werkt) en kookt voor haar man en haar twee zussen, die op tijd voor de maaltijd aanschuiven.

Ook een vrijwilliger annex ICT man eet mee.

Hij kent een beetje Engels en leidt me rond door het dorp.

We eten risotto, kaas, bonen, worst, rode wijn en paasbrood. Met de ICT man wandel ik terug naar de kerk. Ik wil graag het oude Craco bezoeken en vraag hem om hier een nachtje langer te mogen blijven. De pastoor bezoekt drie maal per week de kerk. Het groepje vrouwen verzorgt samen het kerkgebeuren. In de meimaand houden ze twee maal daags gebedsdiensten.

Elke ochtend om half negen zitten ze paraat in de voorste kerkbanken.

Bidprentjes in hun gebedenboek geven de pagina's aan van de teksten die wordt voorgelezen of gezongen. Elke vrouw leest haar tekst luid voor. Het Marialied waarmee de dienst eindigt heb ik eerder in Rutigliano gehoord.

Uit: Pelgrimstocht 2013 Salento Sta Maria di Leuca La Festa Del Santi.

In het historisch centrum van Rutigliano dwaal ik rond op zoek naar de Chiesa Madre. Uit een smal zijsteegje hoor ik het ijle gezang van vrouwenstemmen.

Aan weerszijden van de steeg staan rijen eenvoudige lage houten stoeltjes.

De vrouwen zitten tegenover elkaar en bidden de rozenkrans gedurende de Mariamaand.

Drie donkergekleurde nonnen zitten tussen de buurtbewoners. Een non begeleidt de liederen op haar gitaar.

Aan het einde van de steeg staat een tafeltje met een fijn geborduurde kleedje waarop een Mariabeeldje staat, versierd met bloemen en kaarsen.

Na de gebedsdienst krijg ik een medaillon van Maria van Fatima en de schenkster nodigt me uit voor het avondeten bij haar thuis.

CRACO

Aardverschuivingen

De volgende ochtend wandel ik naar Craco. Op de GPS staat de track van Papaleo. Het paadje is overwoekerd door struiken. Rond de spookstad Craco staat een hekwerk. Alleen met een veiligheidshelm en onder begeleiding van een gids mag men de ruïne betreden. Het lijkt een gebombardeerde stad waarvan alleen nog een verwoeste puinhoop is overgebleven. Ramen zonder glas staren met dode ogen over het bleke troosteloze landschap.

Ten oosten van dit woestijnlandschap lonkt als een hemelpoort boven op een berg het stadje Pisticinne. Als enige klant van het informatie/toeristenbureau toont een gids me filmbeelden van het leven in het oude Craco

Craco is gebouwd in de Middeleeuwen op een zeer steile top uit defensief oogpunt. Het ligt op een heuvel hoog boven het dal van de rivier Salandrella. In de achtste eeuw werd het gesticht onder de naam Graculum.

Vanaf een 400 meter hoge klif kijkt het stadje uit op de rivier. In de omtrek staan veel kale heuvels gevormd door erosie, "calanchi" genaamd. Tussen 1892 en 1922 vertrokken meer dan 1300 Crachesie (inwoners) naar Noord Amerika vanwege de slechte toestand van de landbouw. Door aardbevingen in het midden van de twintigste eeuw werd het risico van aardverschuivingen groter. Dit was vanaf 1910 al bekend.

In 1963 werd het stadje geëvacueerd vanwege een aardverschuiving. De bevolking verhuisde naar de dorpen in de vallei, Craco Peschiera en Craco Sant'Angelo. Op dat moment telde Craco bijna 2000 inwoners.

De aardverschuiving lijkt te zijn veroorzaakt door een lekkende waterleiding. Eventuele heropbouw van het historische centrum werd afgelast. Tegenwoordig is Craco onbewoond. De bewoners zijn verplaatst naar de vallei en wonen in "Craco Peschiera" met minder dan 800 inwoners Na de aardbeving in 1980 verliet men Craco. Emigranten van Craco die naar Amerika vertrokken stichten in 2007 de Craco Society.

Ondanks alle rampen blijft San Vincenzo de patroonheilige van de stad.

Wanneer ik weer naar beneden loop in de richting van het dal kan ik meerijden met een man uit Peschiera. Van het welvarende ontwikkelde Craco rest nu na de ramp een trieste puinhoop omgeven door een hekwerk en een puisterig kaal landschap. Het wordt gepromoot als een museum, maar misschien kan men de historie bewaren door verhalen en beelden in plaats van deze deprimerende puinhoop.

Volgens de chauffeur is het vandaag hier betrekkelijk fris. In de beschutting van de bergen blijft de hitte hangen en is de temperatuur rond deze periode ca 45 graden.

In Peschiera wachten patiënten bij het gemeentehuis op hun ambulante huisarts. Ik zoek ook een plekje tussen hen in en maak een praatje.

Dan word ik gebeld door Gerard, een vriend die in Brindisi woont. Hij stelt voor om de volgende dag samen te wandelen

In de kerk oefent het kerkkoor liederen voor een huwelijksmis. Een ervaren zanglerares leidt de repetitie. Koorleden hebben alleen de teksten. Ieder doet serieus en met veel plezier mee. Een vrouwelijk koorlid nodigt me uit om die avond bij haar thuis te eten.

's Avonds klopt ze op de deur van mijn slaapvertrek en loopt met me naar haar woning. Het huis bestaat uit meerdere etages en is gebouwd door haar vader. Verschillende gezinnen van deze familie huizen allen hier en hebben er een eigen appartement. De woning van de vrouw heeft een grote rechthoekige huiskamer. Ik loop regelmatig naar de keuken om te ruiken en te kijken. De vrouw maakt er veel werk van. Ze gebruikt geen kant-en-klaar poeder uit een zakje of pakje, geen sausjes uit een potje; alles wordt zelf bereid. Gefrituurde paprika's, komkommer, aubergine, pasta, kip, salami enz. Het kost veel tijd en moeite, maar het smaakt heerlijk. Rond de tafel zitten ongeveer 10 personen, opa, twee zussen met man en kinderen. De zoon komt later binnen van de technische school in Pisticci en schuift aan. Er wordt gezellig gekletst, uitgedaagd en geplaagd. Dochters plagen elkaar over elkaars haardracht of acne in de sfeer van lekker....puhhh. De volgende ochtend klopt mijn vriend Gerard rond acht uur aan. Even later staat ook Maria, de onderwijzeres, aan de deur en brengt koffie met een broodje. Tevens meldt ze me dat direct in de kerk de Mariaviering begint. Na de viering neem ik van alle vrouwen uit dit bijzonder gastvrije dorp afscheid. De vrouwen kussen als afscheid en vragen me met klem om weer terug te komen.

In de auto stappen betekent een grote overgang. Het vertrouwen tijdens het lopen is dan overbodig, afhankelijkheid en onzekerheid valt weg en de begrenzing bij het lopen vervalt. Gerard heeft enkele wandelingen gepland die rekening houden met zijn limiet van 5 km. Hij was voordien al jaren lang een ervaren stoere wandelaar. Sinds zijn voetproblemen heeft hij zijn droom om in vier maanden tijd vanaf Brindisi naar Santiago de Compostela te lopen moeten opschorten.

We bezoeken een Griekse opgraving en wandelen langs de kust door een beschermd natuurgebied van het wereldnatuurfonds. Gerard heeft op zijn zorgzame manier klapstoeltjes en eten meegebracht. We praten gezellig en lopen daardoor veel verder dan de tevoren geplande afstand.

MARCONIA

Als Jezus valt

Tegen vier uur zet Gerard me af in Marconia. In de Chiesa Madre van Marconia oefenen kinderen. Ongeveer dertig kinderen doen de volgende ochtend hun eerste communie.

De pastoor van de kerk, een jonge priester, spreekt luid via een handmicrofoon.

Voor het altaar demonstreert hij de kinderen wat er gebeurt wanneer ze de hostie (het lichaam van Christus) zouden laten vallen. De priester gaat languit op de grond liggen naast het altaar en met zijn benen in de lucht. Later vertelt een moeder hem hoe verschrikt ik op dat moment reageerde. Na afloop maak ik kennis met de pastoor.

Hij roept onmiddellijk een collega priester

Don Giovanni, een priester van 74 jaar, spreekt zeer goed Engels en heeft als professor Theologie in Rome gewerkt. Nu doet hij parochiële klusjes.

Deze leeftijdsgenoot geniet van de verhalen over mijn tochten.

Naast de misvieringen begeleidt hij vijf koren en schildert. Hij neemt me mee naar een appartementje in het aparte kloostergedeelte waar ik kan slapen.

Om zeven uur leest Don Giovanni de mis in een volle kerk.

Aan het slot van de viering grapt hij in het Italiaans over de Nederlandse pelgrim van 75 jaar, die een maand per jaar door verschillende landen loopt en nu in deze parochie hun gast is.

Dan vraagt hij mij in het Engels om op te staan en mezelf te laten zien aan de mensen. "Terry, show yourself to the people?"

Ik sta midden in het gangpad en voel me best vereerd door alle blikken in de volle kerk.

De priester zegt tegen alle parochianen, dat alle vrouwen hier hun echtgenoot ook een maand per jaar zouden moeten wegsturen. Er volgt een hilarisch gelach.

Na afloop trakteren beide priesters me op een maaltijd in een restaurant buiten het stadje langs een landweggetje tussen tuinderijen.

De eigenares van het restaurant leidt een mannenkoor en treedt op als solozangeres tijdens vieringen in de kerk. Ook een kerkkoor zit aan een lange tafel.

De hyperactieve pastoor is hier een gevierde gast. Zonder het celibaat zou hij hier uitgebreid kunnen genieten, maar misschien maakt juist het celibaat hem begerenswaardig.

De Engels sprekende priester stelt me voor aan de mensen. We hebben samen veel plezier.

Deze speelse leeftijdsgenoot vertoont herkenbare streken. Zijn jonge ambtsgeenoot is metaalachtig, strakker, fel en krampachtig.

Vandaag werd, door het intermezzo met Gerard, de vloeiende stroom van mijn tocht onderbroken, alsof uit een boek bladzijden zijn gescheurd. Vanavond kan ik mijn verhaal weer oppakken.

De dagen krimpen, nog negen dagen en mijn jaarlijkse dosis stopt.

Nu voel ik de flow, ben ik los en vrij, een heerlijk tijdloos gevoel in een sfeer van vertrouwen.

De volgende ochtend om half twaalf wandelen 28 communicanten, gekleed in witte togen, naar de kerk.

Hun moeders zijn zorgvuldig uitgedost, ook de kapper heeft zijn best gedaan. Ieder ziet er keurig uit.

De jongen kinderen proberen plechtig voor zich uit te kijken, maar soms ontsnapt er een ondeugende blik.

Don pastoor rent heen en weer, snel, resoluut, gespannen, druk.

Voor een grote struik naast de kerk worden communiefoto's gemaakt.

Daarna geeft Don Pastoor hen in een zaaltje de laatste instructies.

Buiten voor de kerk staan kooplieden achter kraampjes met snoep- speelgoed en voetbalshirtjes klaar en wachten op de klanten.

Tijdens eerdere tochten door Puglia raakte de zang en de muziek in de kerk me in mijn hart. Hier klinkt de zang hard en scherp.

Tijdens de communieviering loopt de pastoor met de handmicrofoon langs de kerkgangsters in de banken en richt zijn woorden naar hen in plaats van naar de communicanten.

Tijdens zijn performance wordt het publiek onrustig en rumoerig.

Na de kerkdienst flaneren mensen over de Piazza. Rond het plein zijn winkeltjes en terrasjes met horeca. Stoelen zijn bezet, kinderen op crossfietsjes belagen de wandelaars op het plein.

In een winkel worden lootjes verkocht van verschillende loterijen.

Mannen staan in een rij voor het loketje, kopen een lot en kijken erna op hun papiertje en het TV scherm met de winnende getallen. In het klooster pak ik mijn spullen in.

Voor ik vertrek eet ik in het keukentje samen met Don Giovanni en een andere parochiegeestelijke.

Don Giovanni vraagt me of ik de vorige dag met een auto met Nederlands kenteken gekomen ben. Ik vertel hem over mijn vriend Gerard uit Brindisi.

De opmerking van hem blijft wringen, alsof ik zijn vertrouwen heb misbruikt. Ik wil hem dit na de tocht uitleggen.

De heuvels verdwijnen achter me. Vandaag wandel ik over tamelijk vlak terrein. De onrustige wind heeft hier vrij spel. De grote autostrada de "Ionico," vormt voor wandelaars een flinke barrière.

Ik volg de autostrada langs een ventweg en loop via de spoorrails er onderdoor.

De GPS geeft precies de goede plek aan waar dit mogelijk is.

In een weiland voor Metaponte staat een enorm staketsel van stalen buizen van een verlaten fabriek. Het lijkt op een fraai kunstwerk. Ernaast staan oude barakken.

Gaten in de daken van roestige golfplaten zijn met plastic bouwzeilen lek dicht gemaakt.

Bij de ingang van een bunker hangt een gordijn dat dient als deur.

In het hoge gras zitten op stoelen met hoge leuning twee Soedanezen. Hun haar wordt geknipt door een donker gekleurde Afrikaan. Het lijkt of ik hier een Afrikaans dorp ben beland.

Achter een omheining praat ik met een Soedanees die een plastic jerrycan vult met water. Hij heeft documenten en werkt in Italië op het land.

METAPONTE

Vluchtelingen

In het stadje Metaponte zie ik veel meer vluchtelingen met een donkere huidskleur.

De Casa Canonica naast de kerk bestaat uit diverse ruimten, die beveiligd zijn door een stevig hekwerk.

In een helwitte kale ruimte kan een logeerbedje gebruiken.

's Avonds eet ik in een pizzarestaurant. Aan een tafeltje naast me schuiven twee jongens aan.

Ze bestellen een tosti met vlees, patat en groenten.

De jongens spreken redelijk Engels en verlossen me van de eenzijdige pizza door op verschillende alternatieven te wijzen.

Mijn keuze wordt Coteletto, patat en gegrilde groente voor een schappelijk bedrag.

De jongens volgen een opleiding autotechniek. Ze zijn niet erg optimistisch over hun toekomst.

In economisch opzicht vinden ze Italië een zwak land, vooral in Basilicata.

In het donker loop ik terug naar mijn getraliede verblijf naast de kerk.

's Ochtends om vijf uur wordt ik wakker door het geluid van stemmen en het geronk van automotoren.

Aan de overkant van de straat wachten Afrikanen met rugzakjes en plastic boodschappentasjes.

Een half uur later is de straat weer verlaten. Iedereen is vertrokken in de merendeel luxe auto's.

Het traject naar Ginosa volgt de kust van de Ionische Zee. Het toeristenseizoen moet nog beginnen. De enige toeristen zijn Afrikaanse vluchtelingen die langsrijden op wrakke fietsen. Deze tocht begon bij de kust van de Tyrreense Zee. Na de tocht van de afgelopen weken door het berglandschap van Basilicata, loop ik vandaag over strand van de Ionische Zee.

De eerste accommodatie die ik tegenkom is een blinkende viersterrenverblijf "Hotel Village Magna Grecia". De felle zon wordt genadeloos weerkaatst door marmer en roestvrij staal. Het lijkt een steriel crematorium, versierd met palmbomen. Mijn ogen tranen door de schittering. Bij een eenvoudig tentje langs het strand drink ik Espresso. De eigenaar klaagt over de komst van de Euro. Daardoor is alles duurder geworden. Ook de terreuraanslagen voegt hij aan het rijtje leed toe, maar besluit met; gelukkig valt dit in Italië nog mee. Zelfs de espresso smaakt wat treurig.

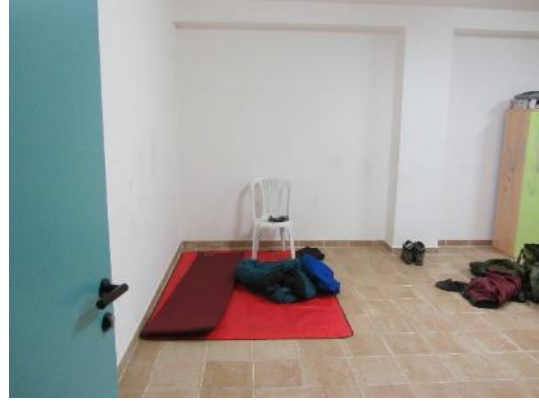
Boven het eindeloze wateroppervlak schommelen lichte gevlokte wolken.
 De zon wringt zich tussen de wolkenkieren en schittert in lichte banen over het water.
 Een rivier, die uitmondt in de zee, vormt een barrière. Mijn prozaïsche stemming stopt.
 De track van Papaleo heeft me hier op een verkeerd spoor gezet.
 Ik moet een omweg maken via de Strada Provincial, een stuk landinwaarts.
 Bij een olijfboomgaard vraag ik de eigenaar om raad. De boer wijst me op een pad door zijn boomgaard naar de spoorlijn. Daar kan ik via de spoorbrug de rivier over steken.
 Behoedzaam wandel ik over smalle ijzerplaten langs de rails over de brug.
 De track van Papaleo loopt hierna weer verder.
 Na het dorp Marina Ginosa loopt de spoorlijn door een bosgebied met stugge struiken als brem en ander houtig tuig. Het is de enige verbinding langs de kust. De spoorlijn snijdt het volgende dorp Castellaneta Marina in twee delen.

CASTELLANETA MARINA

Via Afdak naar Oratorium

De villa's in het bosgebied zijn beveiligd met stevige hekwerken.
 Een moderne kerk in het beboste deel van het dorp is open. Er is niemand.
 Aan de overkant werkt een man in de tuin van het oratorium.
 Hij helpt er als vrijwilliger. Hij geeft me aanvankelijk geen enkele kans op een slaapplek.
 Later slaat het om en achteraf helpt deze man mij geweldig.
 Mijn slaapwensen zijn zeer simpel; ik kan buiten slapen, liefst onder een afdak.
 De man brengt me naar een beschutte opslagruimte opzij van de kerk.
 Later vindt hij dat ik toch beter kan slapen in een zijruimte in de kerk en veel later stelt hij voor om alle spullen te verhuizen naar de overkant waar in de kelder van het oratorium een sportaccommodatie is.

Mijn vrijwillige tuinman blijkt dus achteraf een behulpzame gids met de juiste relaties. Tegen half zes wandelen enkele vrouwen de kerk binnen voor de Mariaverering. Ik stel me aan hen voor en schuif naast hen in een kerkbank. Na afloop schenkt een vrouw me een afbeelding van Maria. Daarna ga ik op zoek naar eten. De lange boulevard is leeg. Alleen de katten zijn ook op jacht naar voedsel. Ze springen soepel in en uit vuilcontainers. Bij de kerk stopt een auto met mijn behulpzame gids. Hij raadt me aan om naar de winkels in het centrum van Castellaneta te gaan. Daar naast fastfood shops vraag ik bij een kruidenierswinkel om panini met mozzarella en ham. De baas vraagt voor dit karwei hulp aan zijn vrouw Anna. Zij overhandigt mij met trots een verrukkelijk broodje. Ik geniet van mijn minimaal geplande leven. Kalmte, flexibiliteit en vertrouwen zijn de ingrediënten die de basis lijken van deze tocht. In het Oratorium verkleed ik me en ga weer naar de kerk. De keurige afstandelijke houding van de dames verandert in gezellige belangstelling. Ten noordwesten van de spoorlijn is een bos met pijnbomen en rechte straten waarlangs bomen het veld geruimd hebben voor villa's. De merendeels verlaten woningen wachten op hun eigenaars. Zij dienen als tweede huis. Van juni tot en met augustus trekken de mensen hier in. Even buiten het dorp loop ik over enorme parkeerplaatsen. Grote vervuilde betonnen bouwsels staan er als verlaten bunkers. Ze worden omringd door hoge vlaggenmasten. Later ontdek ik dat deze verlaten schande de enorme discotheek, Cromie Disco, voorstelt.

Na een grote autoweg loop ik door uitgestrekt agrarisch gebied met een grote diversiteit van vruchten, vooral druiven. Langs de weg werken overal ijverige agrariërs.

Over de druivenranken worden grote plastic zeilen getrokken waardoor de nog jonge planten als in een couveuse worden gekoesterd.

Onderweg ontvouwt zich een enorm panorama.

Velden met rijen olijfbomen en sinaasappelstammen kruipen in rijen geleidelijk naar boven en lijken nederig te buigen voor het paleis op de top, de contouren van Palagionello.

Het zonlicht geeft het dorp op de heuveltop een parelwitte schittering.

Helaas, ik heb me laten verblinden. Ik moet een andere meer oostelijke koers volgen naar Palagiano.

PALAGIANO

De Herder Don Salvador

In 2012 bezocht ik dit dorp. Desondanks ken ik het niet meer terug.

Pas in het centrum herken ik de straat waar mensen rond zes uur op en neer wandelen, de passeggiare.

Na enig dwalen door het dorp besluit ik toch aan te kloppen bij de gastvrije kerk van de Onbevleete Ontvangenis.

De kosteres reageert blij, ze laat duidelijk blijken dat ze me herkent.

Alle plaatsen zijn bezet. Vooraan in het gangpad van de kerk staat een doodskist.

Ik loop de kerk in en schat in dat dit een verkeerd moment is.

Familie, vrienden en kennissen nemen afscheid van een vrouw van 73 jaar. Ze is overleden aan kanker. De pastoor Don Salvatore leidt de ceremonie.

Na afloop begroeten hij en Ana mij enthousiast.

Ze zijn blij en vinden het vanzelfsprekend dat ik blijf slapen.

Anna brengt me 's avonds brood en gebraden vlees.

Een vrijwilligster geeft godsdienstondericht aan kinderen. Ze zitten om haar heen op een podium op de binnenplaats.

In een zijzaaltje maak ik mijn bedje op de vloer gereed.

De Piazza in het centrum van Palagiano is weer op het tijdstip van dagelijkse passeggiare afgezet. Dorpsbewoners wandelen ontspannen keuvelend naast elkaar.

Een vrachtwagen van de gemeente lost houten frames van sierbogen met lampjes.

De hoofdstraat wordt versierd voor het feest van de patroonheilige.

Bij het kantoortje van het VVV spreek ik met een medewerker. Hij heeft een universitaire opleiding, weet dat hij meer in zijn mars heeft, maar blijft toch in dit dorp hangen.

In 2012 bij mijn afscheid gaf Don Salvatore me geld mee.

Don Salvatore neemt 's avonds afscheid van mij omdat hij de volgende ochtend weg is. Hij overhandigt me een envelop met € 30, -. Ik wil dit geld niet aannemen. Ik heb zelf voldoende geld, zeg ik.

Don Salvatore antwoordt: "Bewaar dit en geef het onderweg aan iemand die het echt nodig heeft."

Ook deze keer op de avond voor mijn vertrek neemt Don Salvador afscheid en overhandigt me een enveloppe met € 50,- De kleine herder rekt omhoog en legt een hand op mijn hoofd, zegent en omhelst me.

"Tot ziens, lief pastoortje uit Palagiano."

's Ochtends trek ik de deur van de kerk achter me dicht nadat ik in de sacristie een envelop met het kadogeld en iets extra's op het bureau van Don Salvatore heb gelegd.

Het einde van de tocht komt in zicht.

Ik verwissel de tracks op mijn GPS van Basilicata en installeer de tracks van Puglia; "de Via Appia.

Voor ik Pallagiano verlaat voert de GPS me door de straatjes van het dorp.

In de straatjes van Palagiano komt het leven weer op gang.

Een groenteman kondigt via de speaker boven op de cabine van zijn vrachtwagentje zijn waar aan. De koopjes galmen tegen de gevels.

Vrouwen wachten op de plek waar hij stopt. Ik koop voor € 3, - fruit.

Mijn rugzak wordt erg zwaar door het gewicht van de sinaasappels en bananen.

Later tijdens een pauze naast een veld met fruitbomen, geniet ik er van.

De lucht is bewolkt, het weer onbestendig.

Als de zon het even wint van de wolken, schijnt het licht op Masafra, het stadje op een heuvel.

Masafra lijkt te veranderen in een parelwitte burcht.

Over het wegdek flitsen voor me een drietal glimmend zwarte slangen. Ze schieten kronkelend de berm in. Ze zijn elk ongeveer een meter lang.

MASAFRA

Parelwitte Burcht

Het stadje Masafra belooft vanuit de verte verrassingen. De koepel van de dom troont gewichtig op de heuvelrand.

De toegangsweg gaat via een steil viaduct over een spoorlijn. Voor de rotonde is het verkeer druk en chaotisch, erna is de onderlinge strijd voorbij als de vrachtauto's en personenwagens verschillende richtingen uitgaan.

Via brede stenen trappen loop ik naar boven waar het historisch centrum op een plateau ligt. De smalle steegjes met de hoge muren onttrekken de koepel van de Dom al snel aan het oog. Het is een groot monumentaal gebouw. Ik wacht op de pastoor in de schaduw van de stenen zuilen.

Ik heb geluk. Een priester stapt uit zijn auto en het blijkt Don Fernando, de pastoor te zijn. Hij leest mijn brief en pakt zijn GSM. Tegen vier uur in de middag kan ik hem weer spreken in de Dom.

Mijn zware rugzak stal ik in een kantoortje tegenover de kerk.

Een groot diep ravijn slijt het stadje Masafra in twee delen.

In een groot modern gokkantoor drink ik koffie. Vriendelijke dames achter een balie met zes service-desks incasseren de inzetten van de klanten. Aan de wanden hangen rondom dubbele rijen met TV schermen waarop voetbalwedstrijden en paardenraces worden vertoond.

Hier wordt wereldwijd gegokt. Italiaanse voetbalgokkers kennen Nederlandse steden met hun voetbalclub en leren dit van de voetbaltoto.

Na vier uur loopt Pastoor Francesco met me door de doolhof van witte woninkjes naar de B&B van een parochiaan.

In gewelven onder de woning van een advocaat is een compleet gastenverblijf ingericht.

Verontwaardigd wijst Don Francesco mijn aanbod af om de kosten te betalen.

Na een heerlijke douche was ik mijn kleding en stap schoon en fris Masafra in.

Op een pleintje in het historisch centrum eet ik lekker bij een tentje. Het uithangbord buiten vermeldt: FOCCACIO.

In een winkel bij de Piazza Garibaldi verkoopt men wijn en olijfolie los per liter.

Uit zeven grote metalen vaten worden verschillende soorten wijn getapt van € 1,45 tot € 1,80 per liter.

Een man laat zijn plastic kan vullen met vijf liter rode wijn.

Nieuwsgierig vraag ik hoe lang hij daarmee doet. Het is voldoende voor een week, zegt hij.

Ik krijg een bekertje rode wijn om te proeven.

Mijn gps wijst me de weg terug naar mijn slaapplaats. Toch vind ik deze niet, hoewel ik er vlakbij moet zijn.

Een buurtbewoner wijst mij de voordeur van mijn nachtverblijf, slechts enkele meters van mij vandaan. Geluiden van buiten klinken 's nachts door; stemmen, ronkende brommers enz.

's Ochtends om negen uur is er een misviering in de Dom.

Bij de ingang staat een beeld van San Rocco, die ik herken als Jacobus met de schelp.

Tijdens de mis krijgt Maria extra aandacht. Enkele vrouwen knielen voor het Mariabeeld en stoppen geld in de collectebus voor elektrische kaarsjes. Een vrouw steekt een lelie in de vaas voor het beeld. Aan het slot zingen alle kerkgangers een Marialied met het gezicht naar het beeld.

Na de mis lopen de mannen van het kerkbestuur naar de pastoor in de sacristie. Ook de eigenaar van de B&B, een advocaat is hierbij.

De pastoor toont zich trots met de komst van een pelgrim.

Na het afscheid helpt de GPS mij de oude stad uit naar de weg beneden in de vlakte.

Dreigende regenwolken drijven onrustig langs. Ook de wind laat zich gelden.

Voor de grote plaats Taranto vormt de autostrada een barrière. Het snelverkeer raast over een brug. Ik passeer de snelweg via de pijlers onder een viaduct langs een smal zandpad door een droge rivierbedding.

Onder de brug ligt een massa afval. Enkele hondenkadavers zijn in deze onderwereld gedumpt.

Langs de enorme staalfabriek ligt een lange rondweg. Op een van de grote parkeerterreinen staan bij de fabriekspoort twee kramen met koffie, frisdank en etenswaar. Er is veel klandizie ondanks het slechte weer.

Mijn eerste bekertje koffie waait zelfs weg.

De staalfabriek vormt een smerige onaantrekkelijke opstapje naar de stad Taranto.

De Via Appia loopt langs de staalfabriek. Een beter alternatief moeten we kunnen maken.

TARANTO

Via Smeerlappia

Het is drukkend warm. De entree van Taranto is een weg met verlopen duplexwoningen. Verder na de brug op de scheiding van de Mare Piccolo en de Golf van Taranto begint de oude binnenstad.

Dit is mijn tweede bezoek aan Taranto. In de binnenstad loop ik evenals de vorige keer vast in de wirwar van steegjes.

Bij de ingang van de dom tellen de koster en een vrouw de opbrengst van de dag verkoop van religiosa.

Het duo reageert onvriendelijk en toont zich onwillig om te helpen. Als ik verder wil lopen wordt het tweetal door omstanders berispt. Ik toon mijn pelgrimspas. Ze raden me aan om op de pastoor te wachten. Een priester, assistent van de pastoor, zet een stempel in mijn pas.

Hij raadt me aan om naar de kerk van de Minderbroeders Kapucijnen te gaan.

Achter de tweede brug staat het kerkje van San Pasquale. Binnen in de kerk zoek ik Don Antonio.

Het is een forse hippe Kapucijner pater met een volle grijze baard. Op zijn hoofd staat een explosieve bos grijs krulhaar. Ik maak voor het eerst kennis met een priester die naast een bruine pij een geblokte Palestijnse shawl draagt.

Hij omhelst me spontaan en vraagt wat ik nodig heb, leest mijn brief en brengt me naar een kamertje in het kloostergedeelte.

Het kerkje staat langs de Piazza Garibaldi, een vierhoekig stadsparkje in een nieuwer gedeelte van Taranto. Hier zijn de straten breder met chique modewinkels.

Tegenover de ingang van het klooster eet ik bij een Foccacio.

Ik eet er pizza uit het vuistje en gefrituurde mozzarella. Langs het water van de Mare Piccolo smul ik van een heerlijke gelati.

De volgende ochtend wandel ik door de luxe winkelstraten. In zuidelijke richting verdwijnen de chique zaakjes geleidelijk en worden de winkeltjes eenvoudiger met een grotere verscheidenheid aan handelswaar. Ik vind het leuk om dit te bekijken.

Ik bezoek een overdekte markt en drink espresso's in verschillende koffiebars.

Bij een grote Lidl supermarkt vul ik mijn noodvoorraad weer aan.

Na de stad loop ik met een boog zuidwaarts langs de Mare Piccolo. Langs een kanaaltje loopt een paadje tussen hoge wilde begroeiing. De bodem is drassig en ik worstel tussen de hoge rietstengels. Na de slangen van de vorige dag ben ik hier zeer alert. Mijn schoenen worden vastgezogen in de modder. Voor mijn voeten vluchten twee kronkelende zwarte slangen in het hoge gras.

Daarna worden de paden beter en loop ik in een gebied met wijngaarden.

Een wijnbouwer vraagt of ik de wijn uit de streek, de Primitivo di Manduria, wil aanbevelen in Nederland.

GROTTAGLIE

Jezuïeten en Keramiek

Na het stevige traject loop ik onder een stenen toegangspoort door en kom in het stadje Grottaglie.

Het stadje is beroemd vanwege de keramiek. Ik bekijk enkele ateliers met fraai keramiek en vraag de weg naar de Chiesa Madre.

Een winkelier vertelt me enthousiast het verhaal van de patroonheilige San Francisco de Geronimo.

Boven in het stadje staat zijn heiligdom. Op mijn laatste reserve sjok ik via de stenen trappetjes naar boven. Om zes uur zit in de kerk van het heiligdom een groepje getrouwen, klaar voor het rozenkransgebed.

Een man waarschuwt me dat het heiligdom geen parochiekerk is. Er is geen mogelijkheid om hier te slapen. Er is slechts een pater Jezuïet die de diensten verzorgt.

Dezelfde man waarschuwt me even later als de priester er is.

Don Rosario, een 82 jarige Jezuïet, loopt hinkend met behulp van een kruk. Hij heeft pas een heupoperatie ondergaan. Ook de andere knie is rot, mompelt hij.

Zodra hij leest dat ik ook Frans spreek, schakelt hij ook over.

We praten gemoedelijk met elkaar in de sacristie. Onze stemming past niet helemaal bij de halfduistere sacristie en de stijf-plechtige sfeer van het Sanctuario. Maar Don Rosario, de Jezuïet, en Terie, de pelgrim, kunnen zich dit veroorloven.

Voor in de kerk staat een vitrinekast met het opgebaarde gemummificeerde lichaam van de patroonheilige, San Francisco.

Het gekreukelde hoofdje en de blote voeten van de heilige steken uit zijn stijf gestreken witte toog.

Deze Jezuïet leefde rond de 17^e eeuw en werd geboren in Grottaglie. Zijn preken in het gebied rond Napels waren befaamd en trokken massaal belangstelling. Zondaars bekeerden zich en het publiek dichtte hem magische krachten toe.

Don Rosario belooft dat hij na de mis iets voor mij zal regelen. Hij moet wel eerst zijn superieur om toestemming vragen. De priester vangt aan met de mis. Ik houd mijn hart vast als hij met krukken overmoedig over de spekgladde kerkvloer schuifelt. Zijn wandelstok geeft hij aan de koster en leunt dan tegen de altaartafel om enige steun te hebben.

In het zware misboek vindt hij niet de juiste bladzijde.

Vaker raken oudere priesters het spoor bijster tijdens de kerkdienst. Meestal lost men dit soepel op waarbij de misslag van de priester nauwelijks opgemerkt wordt.

Uit het verslag 2013:

• In Santa Cesareo (Salento) staat in de Chiesa di Santa Cuore de 82 jarige priester Don Toto achter het altaar. Tijdens de misdienst ontdekt hij enkele malen dat hij de verkeerde tekst voor zich heeft. De misdienaar helpt hem ongemerkt weer in het juiste spoor.*

** In de kapel van hotel Oasi onderbreekt Don Toto zijn tekst als hij ontdekt dat hij de verkeerde bladzijde voorleest.*

Niemand laat deze hapering merken. Het synchroon kabbelen van de stemmen van de missiezusters uit India tijdens de gebeden gaat gewoon verder.

De koster staat stoïcijns naast de priester en kijkt toe hoe de oude priester de weg kwijtraakt in het dikke missaal. Niemand schiet de oude man te hulp.

Na de dienst rijden we met een man naar het klooster.

De stok, de priester, mijn rugzak en mijn lange lijf proppen ons in de kleine personenwagen. Tijdens het spitsuur is het een chaos in de oude stad. Het verkeer lijkt van alle kanten te komen. Toch levert onze chauffeur ons heelhuids af bij een groot complex:

“CENTRO SAN FRANCESCO DE GERONIMO.”

Achter een smeedijzeren toegangspoort ligt een brede oprijlaan, die naar een groot gebouw leidt. In het gebouw zijn er ruimten voor allerlei activiteiten.

Er is een bioscoop, jeugdhulpverlening, voetbal, scouting, catechismusles, tennisles, dansles, culturele uitwisseling, spirituele oefeningen, theater uitvoeringen en zelfs een theaterschool. Don Rosario vraagt me daar op hem te wachten. Hij zal eerst zijn overste toestemming vragen en hij moet ook nog een mis lezen.

Terwijl ik wacht speel ik mondharmonica, wacht en loop rond, speel mondharmonica en wacht.....en wacht.....en wacht.

Op de oprijlaan rijden auto's af en aan. Er is een komen en gaan van families.

In de kerk achter op het terrein is een vormselplechtigheid. Chique geklede gezinnen lopen onder het terras langs. Dames zwikken met hun superhoge hakken op de gladde keien.

Als de drukte voorbij is, bel ik aan bij het klooster van de paters.

Niemand doet open....de intercom zwijgt.

Ik klamp enkele mensen aan. Ze blijken hier te werken en komen direct in actie.

In het klooster huizen nog slechts drie bejaarde priesters.

De superieur maakt een kopie van mijn paspoort voor de politie.

De burgers die hier werken zijn ook een beetje mantelzorgers voor de priesters.

Pater Rosario warmt voorzichtig een bord vermicellisoep op in de magnetron en brengt me een karaf wijn.

Hij regelt nog een stuk kaas, brood en groente en een banaan. Dan vertrekt hij naar zijn eigen kamer.

Ik slaap in het catechisatie lokaaltje. Door het gebouw brommen donkere stemmen van biddende mannen.

Daarna klinkt hun zware sonore geluid als ze het Ave Maria lied zingen.

In het grote gebouw tegenover me is een theatervoorstelling

Dit Jezueieteninstituut herinnert me aan mijn jeugd in de binnenstad van Den Haag.

Ik zie voor me de lagere school in de Dacostastraat en de kerk op de hoek in de Elandstraat met het clubgebouw annex theaterzaaltje in het AVA gebouw. De Jezuïeten bepaalden de religieuze toon. In Den Haag bestond er toen een combinatie, die ik hier weer tegenkom.

's Ochtends werken twee vrouwen in de grote keuken. Bij hen haal ik mijn ontbijt.

De drie priesters eten in de refter naast de keuken. De tafels staan er in een U-vorm. Aan elke zijde zit een priester. Ze zitten tamelijk ver uit elkaar. Don Rosario heeft zijn karaf met wijn weer teruggehaald.

Voor ik Grottaglie vaarwel zeg bezoek ik enkele winkels in de wijk van het keramiek.

De historische wijk bestaat uit een wirwar van steegjes waar tussen de huizen met verbindingsbogen met elkaar zijn verbonden.

De glimmend gladde plavuizen sluiten als puzzelstukjes nauwkeurig aan elkaar. Buiten het stadje is het landschap verwilderd. Over grote keien en langs grillige gapende kloven loop ik naar Oria.

ORIA

Einde Camino 2017

Hier eindigt mijn camino 2017. Voor ik weer terugvlieg naar huis kan ik enkele dagen logeren bij Gerard, vriend en medewerker van de politiemacht van de VN in Brindisi. Vriend Gerard is een fervent wandelaar en ik bewonder zijn vaardigheid op het vlak van GPS navigatie. Sinds het afgelopen jaar tobt hij met zijn voet, waardoor zijn voorgenomen tocht Brindisi – Compostela is afgelast.

Hij zoekt me op in Oria, waarna we de oude stad op de heuvel bezichtigen. Ook hier zijn de voorbereidingen voor het feest van de Santa Patronal aan de gang en hangt men de lichtversiering op. We rijden terug naar het appartement van Gerard in Brindisi.

BRINDISI

sober leven stopt

Mijn zwerftocht eindigt in het comfortabele appartement van Gerard in Brindisi.

's Avonds maak ik kennis met vrienden van Gerard van de VN.

We worden uitgenodigd voor een barbecue bij Olivier, een Franse topkok.

Olivier bezat een klasse restaurant en is kok geweest op een groot jacht van een Amerikaanse celebrity.

Zijn vrouw werkt bij de VN en zit momenteel in Japan in het kader van een uitzending.

Olivier past als huisman thuis op zijn kinderen, meisjes van 2 en 8 jaar.

Ze bezoeken de International school.

Tijdens de maaltijd praat de kleinste met mama via het schermje van de smartphone.

De vloer van de bungalow is bezaaid met speelgoed.

Olivier maakt met mij een ritje in zijn Porsche Cayenne, 500 PK motor met dubbele turbo.

Het voertuig spuit vooruit en passeert in vliegende vaart andere voertuigen.

In Brindisi kom ik terecht in een andere dimensie, met andere spelregels.

Een andere collega en autofanaat, Werner en zijn volwassen dochter uit Zuid Afrika zijn ook op het feestje.

De dochter van Werner is pas bij hem ingetrokken. Ze probeert in Puglia haar leven op de rails te krijgen.

Werner werkt evenals Gerard bij de Police Force van de Verenigde Naties.

Werner en zijn dochter vinden het leven in Zuid Italië veel veiliger dan Zuid Afrika.

Hier kun je 's avonds nog op straat lopen. In Zuid Afrika vliegen de kogels om je oren.

Zondagochtend rijden we naar een villa in Specchiola.

Op de autoweg kan Gerard met 160 km per uur zijn twee kennissen niet bijhouden.

Op het platte dak van de villa is een terras.

Daar zoemen de twee drones van Werner de lucht in. Ze verdwijnen als kleine stipjes in de strakblauwe lucht.

Ieder krijgt een accu, waarmee 25 minuten gevlogen kan worden.

Op de afstandsbediening zit een beeldschermje waarop de opnamen van de camera onder de drone zichtbaar zijn.

Ook Olivier vliegt met zijn drone. Na afloop racet ieder weer terug naar Brindisi.

Op deze Moederdag flaneren groepjes toeristen en Italiaanse gezinnen over de Viale Regina langs het water.

Toeristen worden rondgereden in paardenkoetsjes of zitten boven in de open sightseeing bus.

's Avonds verkennen Gerard en ik een verlaten militair complex langs het vliegveld.

Daarna wandelen we langs de jachthaven naar de lange pier die vanaf het eilandje

Sant'Andrea ver de Adriatische Zee insteekt.

Daarna dwalen we door het Isola Forte a Mare en Castello Alfonsino di Mare.

We dwalen door kamertjes, grote ruimten, enz. Het is een enorm groot en fraai complex waar helaas veel schade is aangericht.

De dag voor ik naar Nederland terugreis zwerf ik door de stad op de mountainbike van Gerard.

Een medewerker van het toeristenbureau vertelt dat dat de restauratie van het kasteel op Isola Forte a Mare twee jaar geleden is stilgelegd na grove vernielingen door vandalen.

Er zouden daar 200 gastenkamers komen. Het complex ligt ca 2 ½ km van de Romeinse Colonne pal tegenover de centrale kade.

In de kathedraal hoor ik bezoekers Nederlands spreken. Ze maken een cruise. Het schip ligt in de haven van Brindisi. Passagiers krijgen hier een rondleiding.

De laatste avond eten Gerard en ik in een Chinees Restaurant, twaalf km lopen.

We hebben het samen gezellig. Gerard is zorgzaam voor mij. Hij droomt van een voettocht naar Compostela.

Hij laat me zijn outdoor spullen zien. Hij heeft deze aangeschaft voor een tocht van vier maanden in 2017.

Vanwege voetproblemen heeft hij dit een jaar uitgesteld. April 2018 wil hij starten en deze keer lukt het wel, volgens mij.

Tot slot merk ik, dat ik de neiging heb om mijn tochten te romantiseren. Uitputting, hitte, regen en andere ongemakken worden gewist, zoals ik ook minder geslaagde foto's wis, de beste bewerk en de mooiste bewaar.

OVERNACHTINGEN:

CAMPANIA

16/4	Salerno	Missionari Saveriani
17/4	Lido Lago	EHBO ruimte
18/4	Licinella	Buiten geslapen
19/4	Sta Maria di Castellabate	Casa di Ospitalità
20/4	Acciaroli	Buiten geslapen
21/4	Ascea	Chiesa Madre
22/4	Licusati	Chiesa Madre
23/4	San Giovanni a Piro	Albergo La Pergola
24/4	Sapri	Chiesa Santa Croce

BASILICATA

25/4	Maratea	B&B Chiesa
26/4	Trecchina	Parrocchia S. Michele Arcangelo
27/4	Lauria	Sala Pellegrino
28/4	Rimendiello	Buiten geslapen
29/4	Moliterno	Chiesa Sta Maria Assunta
30/4	Tramutola	Chiesa Don Vincenzo
1/5	Viggiano	Hotel Theotokos Chiesa
2/5	Corleto Perticara	Chiesa S. Maria Assunta
3/5	Aliano	Voetbal Tent
4/5	Craco Peschiera	Chiesa Madre
6/5	Marconia	Chiesa
7/5	Metaponto	Kerk San Leone Magno
8/5	Castellaneta Marina	Oratorium

PUGLIA

9/5	Palagiano	Chiesa
10/5	Massafra	B&B Chiesa
11/5	Taranto	Chiesa San Pasquale
12/5	Grotaglie	Slapen Jezuiten
13/5	Oria Brindisi	Amico Gerard

